

T.C.
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK EL SANATLARI ANASANAT DALI

YAŞAYAN MÜZE OLGUSU KAPSAMINDA KIRŞEHİR
YAŞAYAN VE YAŞATAN HALK KÜLTÜRÜ MÜZESİ
ÖNERİSİ

Seda ALTINBAŞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KIRŞEHİR-2022

©2022 - Seda ALTINBAŞ

T.C.
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK EL SANATLARI ANASANAT DALI

YAŞAYAN MÜZE OLGUSU KAPSAMINDA KIRŞEHİR
YAŞAYAN VE YAŞATAN HALK KÜLTÜRÜ MÜZESİ
ÖNERİSİ

PROPOSAL FOR A LIVING AND LIVING FOLK
CULTURE MUSEUM IN KIRŞEHİR WITHIN THE SCOPE
OF LIVING MUSEUM CASE

Hazırlayan
Seda ALTINBAŞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Prof. Dr. Sema ETİKAN

KIRŞEHİR-2022

KABUL VE ONAY

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Geleneksel Türk El Sanatları Anasanat Dalı yüksek lisans öğrencisi, Seda ALTINBAŞ tarafından hazırlanan “*YAŞAYAN MÜZE OLGUSU KAPSAMINDA KIRŞEHİR YAŞAYAN VE YAŞATAN HALK KÜLTÜRÜ MÜZESİ ÖNERİSİ*” adlı tez çalışması 16-05-2022 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından oybirliği/oyçokluğu ile **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Sema ETİKAN

Üye: Prof. Dr. Filiz Nurhan ÖLMEZ

Üye: Doç. Dr. Ayşegül KARAKELLE

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../2022

Prof. Dr. Hüseyin Şimşek

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin bir yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

.../.../2022

Seda Altınbaş

ÖZET

YAŞAYAN MÜZE OLGUSU KAPSAMINDA KIRŞEHİR YAŞAYAN VE YAŞATAN HALK KÜLTÜRÜ MÜZESİ ÖNERİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan: Seda ALTINBAŞ

Danışman: Prof. Dr. Sema ETİKAN

2022 – (XIII + 78 Sayfa)

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü

Geleneksel Türk El Sanatları Ana Sanat Dalı

Jüri

Prof. Dr. Sema ETİKAN

Prof. Dr. Filiz Nurhan ÖLMEZ

Doç. Dr. Ayşegül KARAKELLE

Müzeler, toplumun kültürel değerlerini, zamana tanıklık etmiş eserlerini sergileyen, koruyan ve nesilden nesile aktaran kurumlardır. Müzelerin, amaçları ve işlevleri doğrultusunda zaman içinde pek çok türleri oluşmuştur. Doğa Tarihi Müzeleri, Sanat Müzeleri, Bilim Müzeleri, Arkeoloji Müzeleri, Etnografya Müzeleri, Oyuncak Müzeleri, Çocuk Müzeleri, Açık Hava Müzeleri ve Yaşayan Müzeler bunlardan bazılarıdır. Yaşayan Müzeler, bir toplumun kültürel mirasını koruma depolama ve uygun koşullarda sergileme dışında, nesilden nesile aktarımını sağlamak amacıyla katılımcı bir yaklaşımla, O topluma ait tüm gelenek, görenek ve yaşam biçimini ziyaretçilere yaşayarak aktaran ve hatta öğreten ve ziyaretçilerin ziyaretin her aşamasında deneyim yaşamasına olanak sağlayan bir müze tipidir. Bu yaklaşım ziyaretçilerle iletişim kurarak genç nesile içinde bulunduğu toplumun köklerini anlamada öğretici bir rol oynamakta, ileri yaşlardaki ziyaretçilere de hatırlatmalar yapmaktadır. Bu çalışmada Kırşehir ili için yöre kültürünü gelecek nesillere aktaracak bir “Yaşayan Müze” önerisi sunmak amaçlanmıştır. Zengin bir kültür birikimine sahip Kırşehir’de yine kültürü aktarmada uygun olabilecek bir mekân içerisinde bu müzenin oluşturulması öncelikli hedefdir. Ardından bu mekân içerisinde yöreye ait önemli kültürel unsurlar özüne uygun bir şekilde ziyaretçilere sunulmalıdır. Çalışmada bu kültürel unsurlar, somut olmayan kültürel miras kapsamında; Abdal Kültürü ve Neşet Ertaş, Helebiş ve Fefene geceleri, El Sanatları, Ahilik Kültürü, Kayın gitme, Bulgur kaynatma ve Yağmur gelini olarak belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Müze, Müzecilik, Yaşayan Köy, Yaşayan Müze.

ABSTRACT

PROPOSAL FOR A LIVING AND LIVING FOLK CULTURE MUSEUM IN KIRŞEHİR WITHIN THE SCOPE OF LIVING MUSEUM CASE

M.A. Thesis

Preparer: Seda ALTINBAŞ

Advisor: Prof. Dr. Sema ETİKAN

2022 - (XIII + 78 Sayfa)

Kırşehir Ahi Evran University, Graduate School Of Social Sciences

Traditional Turkish Handicrafts Mainart Branch

Jury

Prof. Dr. Sema ETİKAN

Prof. Dr. Filiz Nurhan ÖLMEZ

Doç. Dr. Ayşegül KARAKELLE

Museums are institutions that exhibit, preserve and from generation to generation transmit the cultural values of the society, the works that have witnessed the time. Over time in line with museums purposes and functions have formed many types of museums. Natural History Museums, Art Museums, Science Museums, Archeology Museums, Ethnography Museums, Toy Museums, Children's Museums, Open Air Museums and Living Museums are some of them. Living Museums is a type of museum that transfer the cultural heritage of a society apart from preserving, storing and under appropriate conditions displaying, with a participatory approach to ensure the transmission from generation to generation that conveys and even teaches and teaches visitors all the traditions, customs and life styles of that society and allows visitors to experience at every stage of the visit. This approach, communicating with visitors plays an instructive role in understanding the roots of the society for young generation and reminds older visitors. In this study, it is aimed to present a "Living Museum" proposal for Kırşehir province that will transfer the local culture to future generations. In Kırşehir, which has a rich cultural background, the primary goal is to establish this museum in a place that can be suitable for transferring culture. Then, important cultural elements of the region should be presented to the visitors in this place in accordance with its essence. In the study, these cultural elements, within the scope of intangible cultural heritage were determined as; Abdal Culture, Neşet Ertaş, Handicrafts, Ahi-Order Culture, Going Beech, Boiling Bulgur, Bride of Rain, Helebis and Ferfene nights.

Keywords: Museum, Museology, Living Village, Living Museum.

ÖNSÖZ

Bu çalışmada Kırşehir ili için somut olmayan kültürel miras incelenmiş ve Kırşehir ili için bir somut olmayan yaşayan kültürel miras müzesi önerisinde bulunulmuştur.

Bu konuda, bana çalışma olanağı sunan ve çalışma sürecinde akademik bilgi ve tecrübeleriyle bana yol gösteren değerli danışman hocam Prof. Dr. Sema ETİKAN'a bütün içtenliğimle sonsuz teşekkür ederim. Tezimin nihai hale gelmesinde katkıları olan Sayın Doç. Dr. Ezgi METİN BASAT ve Emekli Öğretim Görevlisi Sayın Mahmut SEYFELİ' ye teşekkür ederim.

Araştırma aşamasında müze ziyaretlerimde ve telefon görüşmelerimde bana yardımcı olan Sayın Prof. Dr. Adem ÖGER, Sayın Prof. Dr. Kenan YAVUZ, Sayın Harun DEMİR, Sayın Çoşkun KÖYSU, Sayın İhsan AKBULUT, Sayın Sadık ERDOĞAN, Sayın Mesut YAYLA, Sayın Bilge TÜZEL, Sayın Mesut ÜNVER, Sayın Cihan ERDEN, Sayın Semanur YAVUZ ve Sayın Fikret ALKAN' a teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca, hayatımın her aşamasında yanımda olup desteklerini esirgemeyen annem Nazlı ÖZMEN, babam İbrahim ÖZMEN, eşim Hasan ALTINBAŞ ve canım oğullarım Berhan ve Yusuf ALTINBAŞ'a binlerce kez teşekkür ederim.

Kırşehir-2022

Seda ALTINBAŞ

İÇİNDEKİLER

Sayfa

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ	ix
SİMGELER VE KISALTMALAR	xiii
BÖLÜM I	1
1.GİRİŞ	1
1.1 ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ	2
1.1 ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ	2
1.1 ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	2
BÖLÜM II	3
2. KAVRAMSAL/KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ LİTERATÜR ..	3
2.1 KONU İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	6
BÖLÜM III	8
3. YÖNTEM	8
3.1 ARAŞTIRMANIN DESENİ/MODELİ	8
3.2 ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ/ÇALIŞMA GRUBU	8
3.3 VERİ TOPLAMA ARACI	8

3.4 VERİLERİN ANALİZİ	9
BÖLÜM IV	10
4. BULGULAR	10
4.1 TÜRKİYE’DE FAALİYETTE BULUNAN YAŞAYAN MÜZELER	10
4.1.1 Ankara Beypazarı Yaşayan Müze	10
4.1.2 Ankara Altınköy Açık Hava Müzesi.....	15
4.1.3 Nevşehir Kapadokya Yaşayan Miras Müzesi	19
4.1.4 Sinop Boyabat Belediyesi Yaşayan Kültürel Miras Müzesi	24
4.1.5 Gaziantep Tarihi Gümrük Han Müzesi	28
4.1.6 Ordu Ünye Belediyesi Yaşayan Kültürel Miras Müzesi.....	32
4.1.7 Kenan Yavuz Etnografya Müzesi	34
4.1.8 Beypazarı Anadolu Açık Hava Müzesi Yaşayan Köy	40
4.1.9 Ankara Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi (SOKÜM)	43
4.1.10 Bilecik Belediyesi Yaşayan Şehir Müzesi	46
4.1.10 Aktopraklık Höyük Açık Hava Müzesi	49
4.2 KIRŞEHİR İLİ İÇİN YAŞAYAN VE YAŞATAN MÜZE ÖNERİSİ	51
4.2.1 Somut Olmayan Kültürel Miras	52
4.2.2 Kırşehir İli Somut Olmayan Kültürel Mirası	53
4.2.3 Kırşehir Yaşayan ve Yaşatan Halk Kültürü Müzesi Önerisi	54
4.2.3.1. Müze’nin Adı	54
4.2.3.2. Müze’de Sunulacak Kültürel Değerler.....	54
4.2.3.2.1. Abdal Kültürü ve Neşet Ertaş.....	55

4.2.3.2.2. Helebiş ve Ferfene Eğlenceleri.....	55
4.2.3.2.3. El Sanatları	56
4.2.3.2.4. Ahilik Kültürü	57
4.2.3.2.5. Kayın Gitme	58
4.2.3.2.6. Bulgur Kaynatma	58
4.2.3.2.7. Yağmur Gelini.....	58
4.3 . KÜLTÜREL DEĞERLERİN MÜZEDE SUNUM BİÇİMİ.....	58
4.3.1 Ana mekân	58
4.3.2 Halk İnanışları ve Sözlü Kültür Odası	59
4.3.3 El Sanatları Odası.....	60
4.3.4 Ahilik Kültürü Odası.....	60
4.3.5 Abdal Kültürü ve Müzik Odası	60
4.3.6 Mutfak Odası.....	61
4.3.7 Sohbet ve Drama Odası.....	62
BÖLÜM V	63
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	63
KAYNAKÇA.....	65
EKLER	67
ÖZGEÇMİŞ	78

ŞEKİLLER İSTESİ

Sayfa

Şekil 4.1. Beypazarı yaşayan müze (Müze arşivi)	10
Şekil 4.2. Affan dedenin dükkânı (Altınbaş, 2020).....	11
Şekil 4.3. Mutfak odası (Altınbaş, 2020)	12
Şekil 4.4. Kışlık mutfak (Altınbaş, 2020)	12
Şekil 4.5. Halk inanışları odası (Altınbaş, 2020)	12
Şekil 4.6. El sanatları odası (Altınbaş, 2020).....	13
Şekil 4.7. Eyvan odası (Altınbaş, 2020).....	13
Şekil 4.8. Karagöz odası (Altınbaş, 2020)	13
Şekil 4.9. Gelin odası (Altınbaş, 2020)	14
Şekil 4.10. Dokuma odası (Altınbaş, 2020)	14
Şekil 4.11. Köy meydanı (Altınbaş, 2020).....	15
Şekil 4.12. Değirmen (Altınbaş, 2020).....	15
Şekil 4.13. Demirci, Kalaycı (Altınbaş, 2020).....	16
Şekil 4.14. Çantı ev (Altınbaş, 2020)	16
Şekil 4.15. Oyuncak müzesi (Altınbaş, 2020).....	17
Şekil 4.16. Etnografya müzesi (Altınbaş, 2020)	17
Şekil 4.17. Köy müzesi (Altınbaş, 2020)	17
Şekil 4.18. Çocuk etkinlik evi (Altınbaş, 2020).....	18
Şekil 4.19. Çamaşırhane (Altınbaş, 2020).....	18
Şekil 4.20. Kapadokya yaşayan kültürel miras müzesi (Altınbaş, 2020).....	19
Şekil 4.21. Goyun Hoo heykeli (Altınbaş, 2020).....	20
Şekil 4.22. Karagöz-Hacivat odası (Altınbaş, 2020).....	20
Şekil 4.23. Çocuk oyunları odası (Altınbaş, 2020)	21
Şekil 4.24. Dokuma odası (Altınbaş, 2020)	21

Şekil 4.25. Tafana odası (Altınbaş, 2020).....	22
Şekil 4.26. Halk hekimliği ve inanışları odası (Altınbaş, 2020)	22
Şekil 4.27. El sanatları odası (Altınbaş, 2020).....	22
Şekil 4.28. Gelin odası (Altınbaş, 2020)	23
Şekil 4.29. Aynalı beşik (Altınbaş, 2020)	23
Şekil 4.30. Masal odası (Altınbaş, 2020)	23
Şekil 4.31. Âşık odası (Altınbaş, 2020)	24
Şekil 4.32. Müze binası (Müze arşivi, 2020)	25
Şekil 4.33. Tarım odası (Müze arşivi, 2020).....	25
Şekil 4.34. Ekmek evi (Müze arşivi, 2020).....	26
Şekil 4.35. Çocuk atölyesi ve oyun odası (Müze arşivi, 2020).....	26
Şekil 4.36. Baş oda (Müze arşivi, 2020)	26
Şekil 4.37. El sanatları odası (Müze arşivi, 2020)	27
Şekil 4.38. Gelin odası (Müze arşivi, 2020).....	27
Şekil 4.39. Boyabat çemberi odası (Müze arşivi, 2020)	27
Şekil 4.40. Masal odası (Müze arşivi, 2020).....	28
Şekil 4.41. Karagöz odası (Müze arşivi, 2020)	28
Şekil 4.42. Giriş kapısı (Altınbaş, 2020).....	29
Şekil 4.43. Gümrük Han (Altınbaş, 2020)	29
Şekil 4.44. Sedef odası (Altınbaş, 2020).....	30
Şekil 4.45. Kırklık odası (Altınbaş, 2020)	30
Şekil 4.46. Kutnu dokumacılığı odası (Altınbaş, 2020).....	30
Şekil 4.47. Yemeni odası (Altınbaş, 2020)	31
Şekil 4.48. Ahşap atölyesi (Altınbaş, 2020).....	31
Şekil 4.49. Hattat odası (Altınbaş, 2020)	31

Şekil 4.50. Hamam kültürü odası (Altınbaş, 2020).....	32
Şekil 4.51. Geleneksel gelinlikler odası (Altınbaş, 2020).....	32
Şekil 4.52. Ünye Belediyesi yaşayan kültürel miras müzesi (Müze arşivi).....	33
Şekil 4.53. Mutfak odası (Müze arşivi).....	33
Şekil 4.54. Meliha-Ali Rıza Erüş odası (Müze arşivi).....	34
Şekil 4.55. Kaptan odası (Müze arşivi).....	34
Şekil 4.56. Müzenin görünüşü (Müze arşivi, 2020).....	35
Şekil 4.57. Çini maçın ve kapı (Müze arşivi, 2020).....	36
Şekil 4.58. Köy evi (Müze arşivi, 2020).....	36
Şekil 4.59. Su değirmeni (Müze arşivi, 2020).....	36
Şekil 4.60. Beziryağı değirmeni (Müze arşivi, 2020).....	37
Şekil 4.61. Kütüphane (Müze arşivi, 2020).....	37
Şekil 4.62. Geleneksel çarşı (Müze arşivi, 2020).....	38
Şekil 4.63. Köy meydanı (Müze arşivi, 2020).....	38
Şekil 4.64. Gecekondu (Müze arşivi, 2020).....	38
Şekil 4.65. Konak (Müze arşivi, 2020).....	39
Şekil 4.66. Tandırlık (Müze arşivi, 2020).....	39
Şekil 4.67. Düğmeli ev tipi (Müze arşivi, 2020).....	40
Şekil 4.68. Göz dolma ev tipi (Müze arşivi, 2020).....	40
Şekil 4.69. Ankara bağ evi tipi (Müze arşivi, 2020).....	41
Şekil 4.70. Kerpiç ev tipi (Müze arşivi, 2020).....	41
Şekil 4.71. Meydandan bir görüntü (Müze arşivi, 2020).....	41
Şekil 4.72. Anadolu çarşısı (Müze arşivi, 2020).....	42
Şekil 4.73. Köyde bir gün (Müze arşivi, 2020).....	43
Şekil 4.74. Müze binası (Müze arşivi, 2020).....	43

Şekil 4.75. Gösteri sanatları bölümü (Müze arşivi, 2020).....	44
Şekil 4.76. Mutfak (Müze arşivi, 2020)	45
Şekil 4.77. Masal odası (Müze arşivi, 2020).....	45
Şekil 4.78. Hıdırellez şenlikleri (Müze arşivi, 2020)	46
Şekil 4.79. Müze binası (Müze arşivi, 2020)	46
Şekil 4.80. Kıl çadır (Müze arşivi, 2020)	47
Şekil 4.81. Kurtuluş bölümünden (Müze arşivi, 2020)	47
Şekil 4.82. Terzi (Müze arşivi, 2020).....	48
Şekil 4.83. İpekçi (Müze arşivi, 2020)	48
Şekil 4.84. Mutfak (Müze arşivi, 2020)	48
Şekil 4.85. Misafir odası (Müze arşivi, 2020).....	49
Şekil 4.86. Cumhuriyet odası (Müze arşivi, 2020)	49
Şekil 4.87. Köy evi (https://www.bursamuze.com/arkeopark-acik-hava-muzesi-513/- Erişim Tarihi: 11-02-2021).....	50
Şekil 4.88. Köy Evi'nden bir görüntü (https://www.bursamuze.com/arkeopark-acik-hava-muzesi-513/- Erişim Tarihi: 11-02-2021).	50
Şekil 4.89. Mutfak (https://www.bursamuze.com/arkeopark-acik-hava-muzesi-513/- Erişim Tarihi: 11-02-2021).....	51
Şekil 4.90. Gelin Odası(https://www.bursamuze.com/arkeopark-acik-hava-muzesi-513/- Erişim Tarihi: 11-02-2021).....	51
Şekil 4.91. Dokuma Odası (https://www.bursamuze.com/arkeopark-acik-hava-muzesi-513/- Erişim Tarihi: 11-02-2021).	51

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklamalar
ICOM	Uluslararası Müze Konseyi
SOKÜM	Somut Olmayan Kültürel Miras
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü

BÖLÜM I

1.GİRİŞ

Müze, insanların eser biriktirme ve sergileme merakından doğmuştur. Yüzyıllar boyunca araştırmacılar tarafından müze için birçok tanım yapılmıştır. Müzeler toplumsal kültürün korunması ve gelecek nesillere aktarılması yönünde faaliyet gösteren kurumlardır. Zamanla, müzelerin amaçları ve işlevleri doğrultusunda pek çok türleri oluşmuştur. Bunlara Bilim Müzeleri, Doğa Tarihi Müzeleri, Arkeoloji Müzeleri, Sanat Müzeleri, Etnografya Müzeleri, Çocuk Müzeleri, Oyuncak Müzeleri, Açık Hava Müzeleri ve Yaşayan Müzeler örnek olarak verilebilir.

Bu müzecilik faaliyetleri değerlendirildiğinde; yaşayan müzeler, bir toplumun kültürel mirasını koruma depolama ve uygun koşullarda sergileme dışında, nesilden nesile aktarımını sağlamak amacıyla katılımcı bir yaklaşımla, O topluma ait tüm gelenek, görenek ve yaşam biçimini ziyaretçilere yaşayarak aktaran ve hatta öğreten, bununla birlikte ziyaretçilerin, ziyaretin her aşamasında deneyim yaşamasına olanak sağlayan bir müze tipidir. Böylelikle ziyaretçilerle iletişim kurarak genç nesile içinde bulunduğu toplumun köklerini anlamada öğretici bir rol oynamakta, ileri yaşlardaki ziyaretçilere de hatırlatmalar yapmaktadır.

Türkiye’de yaşayan müze anlayışıyla faaliyet gösteren müze sayısı günümüz itibariyle azdır. Ankara’nın Beypazarı ilçesinde Halk Bilim Uzmanı Prof. Dr. Sema Demir tarafından kurulmuş olan “Beypazarı Yaşayan Müze” bu anlamda faaliyet gösteren ilk müzedir. Müzenin 05 Ocak 2013 tarihinde Türk Patent Enstitüsü tarafından isim hakkını tescillenmiştir.

Bu çalışmada, kültürel mirasının tanıtılması ve gelecek kuşaklara aktarılması yönünde faaliyet gösteren yaşayan kültürel miras müzeleri ve faaliyet alanları incelenmiş, Anadolu’da kaybolmaya yüz tutan kültürel değerlerimizin unutulmaması ve gelecek kuşaklara aktarılması yönünden katkıları değerlendirilmiştir. Bu amaçla, çalışma kapsamına alınan ve Ankara-Merkez, Beypazarı, Sinop-Boyabat, Ordu-Ünye, Gaziantep, Nevşehir-Avanos, Bursa, Bilecik ve Bayburt’ta faaliyet gösteren bazı Yaşayan Kültürel Miras Müzelerine ziyaretler yapılmıştır. Müze müdürlükleri ile yapılan görüşmelerden ve literatür taraması ile ilgili müzelerin internet ortamında yer alan web sayfalarından konu ile ilgili bilgiler toplanmış ve elde edilen bu bilgiler müzelere ait çeşitli görsellerle sunulmuştur.

Bu müzelere ait değerlendirmeler ışığında Kırşehir ili için yöre kültürel mirasını korumak ve gelecek nesillere aktarmak amacıyla bir “Yaşayan Müze Model Önerisi” üzerinde çalışılmıştır. Bu model çalışması Bölüm IV.’de ayrıntılı olarak verilmiştir.

1.1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Yaşayan müze kavramı yeni bir konu olup, Kırşehir ilinin yok olmaya yüz tutan kültürünün ve tarihinin değerleri açısından korunması ve sonraki nesillere aktarma açısından önemli bir çalışma olacaktır. Kırşehir ili; Ahi Evran Veli, Cacabey (Kırşehir'in en önemli mimari eseri) gibi önemli tarihi ve kültürel değerlere sahiptir. Ayrıca yörenin "Abdal Kültürü, Helebiş ve Ferfene Geceleri, Kayın Gitme, Bulgur Kaynatma, Yağmur Gelini," gibi unutulmaya yüz tutan adetleri de vardır. Kırşehir'de dokuma sanatı da her ne kadar unutulmaya yüz tutmuş olsa da yörenin en önemli el sanatlarının başında gelmektedir.

Yapılan araştırmama sonucunda Ankara-Merkez, Beypazarı, Sinop-Boyabat, Ordu-Ünye, Gaziantep, Nevşehir-Avanos, Bursa, Bilecik ve Bayburt'ta bulunan yaşayan müzeler ve Kırşehir kültürü incelenmiş elde edilen bu bilgiler ışığında Kırşehir ili için bir yaşayan müze önerisinde bulunulmuştur.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu çalışmada; Kırşehir iline bir yaşayan müze kurulması için alt yapı çalışması ve bir model önerisinde bulunulması amaçlanmıştır.

Kırşehir kültürünün yaşatılması ve tanıtılması unutulmaya yüz tutmuş bu kültürel mirasın gelecek nesillere aktarılması açısından önem taşımaktadır. Ayrıca, kurulacak olan bu müze Kırşehir'e yerli turist çekip, kent ekonomisini canlandırmada katkı sağlayacaktır.

1.3. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Bu araştırma, yaşayan müze anlayışı ile Kırşehir ilinin tarih ve kültürünü en etkili sergileme yöntemleriyle yeni nesillere aktarmak gayesi ile bir yaşayan müze model önerisi hazırlamaktır. Bu bağlamda, Türkiye'de bulunan yaşayan müzelerden Ankara Beypazarı Yaşayan Müze, Ankara Altın köy Açık Hava Müzesi, Nevşehir Kapadokya Yaşayan Kültürel Miras Müzesi, Sinop Boyabat Belediyesi Yaşayan Kültürel Miras Müzesi, Gaziantep Tarihi Gümrük Han Müzesi, Ordu Ünye Belediyesi Yaşayan Kültürel Miras Müzesi, Kenan Yavuz Etnografya Müzesi, Beypazarı Anadolu Açık Hava Müzesi Yaşayan Köy, Ankara Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi (SOKÜM), Bilecik Belediyesi Yaşayan Şehir Müzesi ve Aktopraklık Höyük Açık Hava Müzesi ile sınırlıdır.

BÖLÜM II

2. KAVRAMSAL/KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ LİTERATÜR

Günümüzde kullanılan “Müze” sözcüğü kaynağı Grekçe “Mouseion” kelimesinden türemiş olup, Klasik Yunan Mitolojisinde yer alan Musalar (İlham Perileri) adı verilen tanrıçalara adanan tapınak ve Atina’da Musalara ayrılan tepe anlamına gelmektedir. Mouseion kelimesi “Museum” şeklinde Latinceye ve dünya uluslarının dillerine geçmiştir (Gerçek 1999: 10).

Uluslararası Müzeler Konseyi (ICOM), 24 Ağustos 2007 tarihinde Avusturya'nın Viyana kentinde 22. Genel Kurul tarafından kabul edilen güncel müze tanımını vermiştir. Bu tanım:

“Müze, insanlığın somut ve somut olmayan mirasını, muhafaza eden, araştıran, ileten ve sergileyen, topluma ve gelişimine hizmet eden, kar amacı gütmeyen, halka açık, kalıcı bir kurumdur.” (<https://icom.museum/en/resources/standards-guidelines/museum-definition/> Erişim Tarihi: 13-02-2021).

Toplumun önde gelen insanların başlattığı ve bir zenginlik belirtisi olan toplama, biriktirme ve koleksiyon oluşturma merakı, Rönesans düşünürlerinin antik yapı kalıntıları, antik objeleri, el yazmaları ve bunun gibi eserleri toplamasıyla canlanmış bu da üst sınıflarda antik malzeme toplama merakı uyandırmıştır. Koleksiyonculuk modası, resim, heykel, mücevher vb. gibi daha küçük çaplı taşınabilir sanat eserlerinden mimari kalıntılara doğru genişlemiş halka açık şekilde sergilenmemiştir. Üst sınıflar arasında hobi olarak başlayan koleksiyonculuk merakı ilk dönem Avrupa müzelerinin de temellerini oluşturmuştur (Karabıyık, 2007: 4).

Avrupa hükümetlerinin toplumun önde gelen insanların sahip olduğu koleksiyonları satın alıp halka açmasıyla müzecilik oluşmaya başlamıştır. Örneğin; İngiliz hükümeti 1753 yılında Hans Sloane’un koleksiyonunu satın alarak ‘British Museum’ adlı müzeyi Londra’da kurmuştur. Benzer şekilde İtalya’da Medici Ailesi’nin koleksiyonu kamulaştırılmıştır (Baltacı, 2015: 8).

1789 Fransız Devrimi’nin kültürel alandaki en büyük etkisi müzecilik ve yeni müze türlerinin ortaya çıkmasıdır. 1793 yılında Fransa’da Cumhuriyetçi hükümet, Paris’te, kralların özel koleksiyonlarının yer aldığı Louvre’u (Museum of the Republic) bir halk müzesine dönüştürmüştür. Bunun sonucu olarak Avrupa’nın ilk ulusal müzesi Louvre açılmıştır (İsmayilov, 2007: 8).

Türk müzeciliği, 19. yüzyılın ikinci yarısında başlayıp günümüze değin olan Osmanlı, Cumhuriyet ve Cumhuriyet sonrası dönemlerde olmak üzere üç döneme ayrılarak incelenebilir.

Türkiye Müzeciliği köklerini belirleme konusunun, araştırmacılar arasında tartışmalı olduğu ifade edilir. Bir grup araştırmacıya göre, Osmanlı Devleti 1846 yılında eski eserlerin toplanmasını ilk kez resmîyete döktüğünden 1846 yılını kuruluş kabul ederler. Bir diğer grup ise, Aya İrini Kilisesi'nde bazı değerli eşyaların sergilendiğini bu nedenle 1723 yılından itibaren başlatanlar olmuştur. Bir diğer grup ise "Mecmua" (Koleksiyon) yerine "Müze" teriminin yer almasından dolayı 1869 yılını başlangıç kabul ederler. Bir diğer grupta Müze-i Hümayun'un devletin özerk bir kurumu olması sebebiyle 1889 yılını temel almaktadırlar (Baltacı, 2015: 10). Müze-i Hümayun'un başına geçen Osman Hamdi Bey Osmanlı döneminin büyük bir problemi olan yurt dışına tarihi eser kaçırma suçlarıyla mücadelesinde mühim bir yere sahiptir. Ancak Osman Hamdi'nin tüm kişisel çabalarına rağmen tarihi eserlerin yurt dışına kaçırılmasının önüne geçememiştir (Demir, 2017: 96).

Cumhuriyet döneminde, TBMM açılışının hemen ardından kurulmuş olan milli hükümetin 9 Mayıs 1920 yılında ki Meclis toplantısında okunan hükümet programında milli eski eserlerin bir an önce derlenerek korunması amacı açık bir şekilde yer alır (Demir, 2017: 104).

16 Temmuz 1921 yılında Ankara'da Maarif Kongresi düzenlenmiştir. Mustafa Kemal Atatürk'ün bu kongrede yapmış olduğu konuşmada yeni yönetimin milli eğitim ve kültür politikalarını şu sözlerle ifade etmiştir. "...yabancı fikirden, doğudan ve batıdan gelen bütün etkilerden tamamen uzak, milli seciye ve tarihimizle uyum içinde bir kültür kastediyorum. Çünkü mili davamızın tam olarak gelişmesi, ancak böyle bir kültür ile mümkün olabilir. Gelişi güzel bir ecnebi kültürü şimdiye kadar takip edilen yabancı kültürlerin yıkıcı sonuçlarını tekrar ettirebilir. Kültür taban ile uyum içinde olmalıdır. O taban milletin seciyesidir." Atatürk daha sonraki dönemlerde de her vesile ile Türkiye Cumhuriyeti'nin temelini kültür olduğunu ve Cumhuriyetin bu zengin kültür üzerinde yükseleceğini anlatmaya çalışmıştır (Demir, 2017: 105).

Cumhuriyet'in ilanının ardından dönem koşullarında Atatürk'ün emirleri doğrultusunda Türk Müzeciliği hızla gelişmiştir. Topkapı Sarayı Müzesi, Ankara Etnografya Müzesi, Efes Müzesi, Ayasofya Müzesi ve İstanbul Resim ve Heykel Müzesi Cumhuriyet döneminin ilk müzeleridir (Etikan, 2013: 3).

Cumhuriyet sonrası döneminde ise, 1960'lı yıllardan itibaren müze binalarının

yapımı hızlanmıştır. 1981 yılında Sadberk Hanım Müzesi'nin açılmasıyla Türk özel müzeciliği başlamıştır. 90'lı yıllara gelindiğinde müzeciliğin gelişimi çağa uygun şekilde devam ederken diğer yandan da üniversitelerin müzecilik bölümleri açılmaya başlamıştır. (Baltacı, 2015: 15).

Zaman içerisinde müzeler depolayan, koruyan ve sergileyen görevi görmekten sıyrılmış ve anlatan, aktaran, bazen hatırlatan ve bazen de öğreten bir işlev görmeye başlamıştır. Korumak ve geleceğe taşımak işlevlerinin yanı sıra giderek kültürü tanıma ve anlama açısından da eğitsel bir rol oynayan müzeler, bu rolü ziyaretçiyle etkileşime girerek başarmaktadırlar. Ziyaretçinin müze rutini ve aktivitelerine katılımı ile etkileşimli bir eğitim faaliyeti ortaya çıkmaktadır. Bu yaklaşım “Yaşayan Müze” anlayışı ile müzecilikte giderek daha fazla yer bulmaya başlamıştır.

Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü olan UNESCO'nun 17 Ekim 2003'de gerçekleşen 32. Genel Konferansı'nda kabul ettiği “Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesine göre Somut Olmayan Kültürel Miras, *“toplulukların, grupların ve kimi durumlarda bireylerin, kültürel miraslarının bir parçası olarak tanımladıkları uygulamalar, temsiller, anlatımlar, bilgiler, beceriler ve bunlara ilişkin araçlar, gereçler ve kültürel mekânlar”* olarak tanımlanmaktadır. Aynı sözleşmede Somut Olmayan Kültürel Mirasın belirlediği alanlar ise; *“somut olmayan kültürel mirasın aktarılmasında taşıyıcı işlevi gören dille birlikte sözlü gelenekler ve anlatımlar, gösteri sanatları, toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şölenler, doğa ve evrenle ilgili uygulamalar ve el sanatları geleneği”* olarak açıklanmaktadır (<https://www.unesco.org.tr-Erişim> tarihi: 24-01-2021).

Sözleşmede, bu maddelerle açıklanan mirasın araştırılması, derlenmesi, arşiv ve dokümantasyon merkezlerinin oluşturulması, müzelerinin kurulması, öğretim kurumlarında ders olarak okutulması, kitle iletişim araçlarında olumlu kültür değerleri olarak yer verilmesi ve kuşaklar arasında ortaya çıkan kopuklukları giderecek tarzda çalışmalar yapılması istenmektedir (<https://www.unesco.org.tr-Erişim> tarihi: 24-01-2021).

Sözleşmenin ardından müzelerin kapsamı ve tanımı değişmiş ve yaşayan müze anlayışı taşıyan ve somut olmayan kültürel mirasın korunması ve nesilden nesile aktarımını görev edinen “Yaşayan Kültürel Miras Müzeleri” müzecilikte hâkim olmaya başlamıştır.

Bu anlamda yaşayan müzeler; toplumun kültürünü, yaşam biçimini olduğu gibi koruma altına almış ve her yaş grubundan ziyaretçiye bunu deneyimleyecek ortamlar yaratarak aktarmayı görev edinmiş müzelerdir. Böylelikle yaşayan müzeler kültürü koruyarak nesilden nesile taşımaya yardımcı olurken, aynı zamanda kültürü anlamada ve tanımada da eğitsel bir

rol oynamaktadır.

Yaşayan müze anlamında, yani kültürel mirası korunması ve aktarılması yaklaşımıyla ilk faaliyet gösteren Açık Hava Müzeleri'dir. Bu tip müzeler; geleneksel mimariyi ve yörenin kültürünü, yaşam biçimini anlatmak üzere açık alanda kurulu oluşumlardır. Çoğunluğu orijinal mekânında yer alırken bazıları taşınarak farklı bir alanda yeniden kurulmuştur. 1891 yılında Artur Hazelius tarafından İsveç Stockholm'de kurulan "Skansen Müzesi" açık hava müzesi olarak faaliyet gösteren ilk müzedir. Daha sonra Kopenhag, Oslo ve Helsinki'de de açık hava müzeleri açılmış, ardından Avrupa dışında da Amerika Birleşik Devletleri, Rusya ve Uzakdoğu'da bu müzeler giderek yaygınlaşmıştır (Maclean, 1998: 24, Oğuz, 2003: 12-13, Tezcan Akmeahmet, 2017:3-5, <https://www.skansen.se/en/stenstugan-Erişim> tarihi: 01-02-2021).

Yaşayan Tarih Müzeleri de açık hava müzeleri gibi aynı şekilde yaşayan müze anlayışı ile kurulan ve faaliyet gösteren müzelerdir. Bu müzelerde yaklaşım, eğitsel amaçlı olarak tarihin belli bir bölümünü canlandırmaktır (Tezcan Akmeahmet, 2017:6).

2.1. KONU İLE İLGİLİ ARAşTIRMALAR

Tezcan Akmeahmet (2017), çalışmasında yaşayan müzenin anlamı ve amacı konusunda bilgi vermiş, yaşayan müzelerin gelişimi ve türlerini açıklamıştır. Yaşayan tarih müzeleri ve Eko müzelerin yaşayan müze kapmasındaki yerini anlatmıştır.

Buyurgan (2017), iki farklı öğrenci grubu ile yaptığı çalışmada yaşayan ve yaşatan müzelerin öğrenmede ne kadar etkili olduğunu vurgulamıştır. Bu öğrenciler ile Tarih dersi kapsamında yapılan müze ziyaretleri sonrasında öğrenmedeki etkisinin güçlü olduğu görülmüştür.

Türker ve Özalın Türker (2016), çalışmalarında halk bilimi ürünlerini deneysel pazarlama ile sunan yaşayan müze anlayışını turizm literatürüne tanıtmayı hedeflemiştir. Son kısımda ise bu yaşayan müzelerin yaygınlaştırılmasının turizm açısından önemi üzerinde durulmuştur.

Yenigül ve Silav (2019), çalışmalarında halkın kültürel, toplumsal tarihi, geleneksel ve yerel kültürün sunulduğu Altınköy açık hava müzesi değerlendirilmiştir. Kentliyi kırsal yaşamla tanıştırma hedeflenmiştir.

Mergenci ve Onur (2000), çalışmalarında müzeler aracılığıyla yaratıcı düşünmeyi geliştiren uygulamalar sunulmuştur. Sonuç olarak, insanlar hem müzede vakit geçirmiş hem de yaratıcılıkları artmıştır.

Çiftçioğlu (2017), çalışmasında bir üniversite müzesi model önerisinde bulunmuş ve bu tip müzelerin toplum ile üniversite bir arada tutan önemli bir adım olduğu değerlendirilmiştir.

Baltacı (2015), çalışmasında kültürel mirası korumak ve gelecek nesillere aktarmakla görevli olan müzelerin geçmişten günümüze gelişimini irdelemiştir.

Karaduman (2017), çalışmasında canlı ve yenilikçi müze olan Beypazarı Yaşayan müzeyi incelemiştir.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

Bu çalışmada yaşayan ve yaşatan müze içeriği ile faaliyet gösteren müzeler çalışma kapsamına alınmış, fiziki ortamları ve kültürün tanıtılması amacıyla yürüttükleri faaliyetler açısından incelenmişlerdir.

3.1. ARAŞTIRMANIN DESENİ/MODELİ

Araştırma betimleyici bir araştırmadır. Çalışma kapsamında yer alan yaşayan müzelerin bazıları yerinde gözlem yöntemi ile incelenmiş, Covid-19 Corona Virüsünün sebep olduğu Pandemi nedeniyle ziyaret edilemeyen müzelere ait bilgiler web sayfası, müze yönetimi ve yazılı kaynaklar aracılığıyla toplanmıştır.

3.2. ARAŞTIRMANIN EVREN VE ÖRNEKLEMİ/ÇALIŞMA GRUBU

Araştırmanın evreni yaşayan ve yaşatan müzelerdir. Örneklem olarak ise çalışma kapsamına Türkiye’de yaşayan ve yaşatan müze olarak faaliyet gösteren Ankara Altın köy Açık Hava Müzesi, Ankara Beypazarı Yaşayan Müze, Sinop Boyabat Belediyesi Yaşayan Kültürel Miras Müzesi, Nevşehir Kapadokya Yaşayan Kültürel Miras Müzesi, Ordu Ünye Belediyesi Yaşayan Kültürel Miras Müzesi, Gaziantep Tarihi Gümrük Han (Yaşayan Müze), Kenan Yavuz Etnografya Müzesi, Beypazarı Anadolu Açık Hava Müzesi Yaşayan Köy, Ankara Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi (SOKÜM), Bilecik Belediyesi Yaşayan Şehir Müzesi ve Aktopraklık Höyük Açık Hava Müzesi alınmıştır.

3.3. VERİ TOPLAMA ARACI

Çalışma kapsamına alınan, Ankara Altın köy Açık Hava Müzesi, Ankara Beypazarı Yaşayan Müze, Nevşehir Kapadokya Yaşayan Kültürel Miras Müzesi ve Gaziantep Tarihi Gümrük Han (Yaşayan Müze) bizzat ziyaret edilmiş ve bilgiler yüz yüze görüşme ile temin edilmiştir. Ayrıca elde edilen bulgular fotoğraflanarak belgelenmiştir. Ancak, Covid-19 Corona Virüsünün sebep olduğu Pandemi nedeniyle, çalışma kapsamında olan, Sinop Boyabat Belediyesi Yaşayan Kültürel Miras Müzesi, Ordu Ünye Belediyesi Yaşayan Kültürel Miras Müzesi, Kenan Yavuz Etnografya Müzesi, Beypazarı Anadolu Açık Hava Müzesi Yaşayan Köy, Ankara Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi (SOKÜM), Bilecik Belediyesi Yaşayan Şehir Müzesi ve Aktopraklık Höyük Açık Hava Müzesi gibi diğer müzelere ziyaret yapılamamıştır. Bu müzelere ait bilgiler ve fotoğraflar müzelerin web sayfalarından elde edilmiş ve ayrıca müze yetkilileri tarafından da bilgi ve fotoğraf paylaşımı yapılmıştır. Çalışmanın gerçekleştirilmesi için müze yönetimlerinden gerekli

izinler alınmıştır. Bu izin belgeleri çalışmanın Ekler bölümünde sunulmuştur.

Kitap, makale, bildiri vb. yazılı kaynaklar da taranarak konu ile ilgili bilgi toplanmıştır.

3.4. VERİLERİN ANALİZİ

İlgili müzelerin fiziki ortamları ve kültürün tanıtılması amacıyla yürüttükleri faaliyetler ile konu ile ilgili yazılı kaynaklar incelenerek değerlendirmeler yapılmış ve bu değerlendirmeler doğrultusunda Kırşehir ili için yörenin kültürel mirasını tanıtmaya ve aktarmaya yönelik bir müze kurulması amacıyla öneriler oluşturulmuştur.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR

4.1. TÜRKİYE'DE FAALİYETTE BULUNAN YAŞAYAN MÜZELER

Bu çalışmada, Kırşehir iline yöre kültürünü tanıtmak ve gelecek nesillere aktarmak amacıyla bir müze kurulması üzerine öneri sunmak amaçlanmaktadır. Kırşehir kültürünün yaşatılması ve tanıtılması, unutulmaya yüz tutmuş bu kültürel mirasın gelecek nesillere aktarılması açısından önem taşımaktadır. Kültürel mirasın aktarımında yaşayan ve yaşatan müzelerin katkısı büyüktür. Bu amaçla öncelikle Türkiye'de yaşayan ve yaşatan müze olarak faaliyet gösteren Ankara Altın köy Açık Hava Müzesi, Ankara Beypazarı Yaşayan Müze, Sinop Boyabat Belediyesi Yaşayan Kültürel Miras Müzesi, Nevşehir Kapadokya Yaşayan Kültürel Miras Müzesi, Ordu Ünye Belediyesi Yaşayan Kültürel Miras Müzesi, Gaziantep Tarihi Gümrük Han (Yaşayan Müze), Kenan Yavuz Etnografya Müzesi, Beypazarı Anadolu Açık Hava Müzesi Yaşayan Köy, Ankara Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi (SOKÜM), Bilecik Belediyesi Yaşayan Şehir Müzesi ve Aktopraklık Höyük Açık Hava Müzesi çalışma kapsamına alınmış ve fiziki ortam ile faaliyetleri açısından incelenmişlerdir. Aşağıda bu müzeler hakkında bilgi verilmiştir.

4.1.1. Ankara Beypazarı Yaşayan Müze

Yaşayan Müze, 23 Nisan 2007 yılında Halk Bilimci akademisyen Prof. Dr. Sema DEMİR ve eşi Harun DEMİR tarafından Beypazarı'nda Anadolu kültürünü gelecek nesillere aktarmak amacı ile kurulmuş özel bir müzedir. 2005 yılında Beypazarı Belediyesi'nden kiralanan ve orijinaline sadık kalınarak restore edilen müze binası yörenin tipik bir Osmanlı Dönemi Türk evidir (Şekil 4.1). Konak büyüklüğündeki bu ev, Beypazarı'nın ileri gelen tüccarlarından Abbasoğlu Ali tarafından yaptırılmıştır (Karaduman, 2017: 228).

Şekil 4.1. Beypazarı yaşayan müze (Müze arşivi)

Beypazarı Yaşayan Müze, Türkiye'nin ilk uygulamalı kültür müzesi ve ilk açık hava müzesidir. Yaşayan müzede bu zengin kültür, ziyaretçisine uygulama ve yaşatma imkânını vererek gelecek nesillere aktarılır.

Müze, “Mutfak”, ” Kışlık Mutfak Odası”, “Mahzen”, ” Misafir Odası”, “Gelin Odası”, “ Masal Odası”, “ Oyun Odası”, “Karagöz Odası” “Halk İnanışları Odası” ve ”Dokuma Odası” olarak adlandırılan bölümlerden oluşmaktadır. Her odada ziyaretçilere müze rehberleri eşlik etmektedir. Müzede dönemsel olarak değişen etkinlikler süresince yukarıda belirtilen odaların işlevleri de değişebilmektedir. Ayrıca müze bünyesinde ziyaretçilerin dinlenebileceği bir çay bahçesi de bulunmaktadır.

Beypazarı Yaşayan Müze’de, deyimler, masallar, maniler gibi sözlü kültür aktarımları anlatıcılar tarafından yapılmakta, anlatıcılar ziyaretçi ile doğrudan iletişim içinde bu faaliyetleri yürütmektedir. Müzede vitrin, etiket, bilgi panosu gibi yönlendirmeler bulunmamaktadır. Ziyaret anlatıcılar eşliğinde gerçekleştirilmektedir. Ayrıca canlandırma, sahneleme ve drama gibi sergileme yöntemleri de kullanılmaktadır.

Müze girişte ilk olarak oyuncakçı Affan Dede'nin dükkânı görülmektedir. Burada ahşaptan yapılmış kültürümüzü yansıtan oyuncaklar sergilenmekte ve satılmaktadır (Şekil 4.2). Müzenin avlu kısmına gelindiğinde ise taş fırın, çay bahçesi ve mutfak yer almaktadır.

Şekil 4.2. Affan dedenin dükkânı (Altunbaş, 2020)

Mutfak Odasında, Anadolu'nun farklı bölgelerinden toplanmış mutfak araç gereçleri rehber eşliğinde sergilenmekte ve mutfak kültürü ile ilgili atasözleri ve deyimler de ziyaretçilere anlatılmaktadır (Şekil 4.3).

Şekil 4.3. Mutfak odası (Altınbaş, 2020)

Müzenin giriş katında yer alan hayat kısmında, Mahzen Odası bulunmaktadır. Bu oda gıdaların korunması için soğuk hava deposu olarak kullanılmıştır. Ayrıca, konakta olası bir yangın tehlikesine karşı değerli eşyalar da bu odada saklanmaktadır. Kışlık mutfak odasında yakın zamana kadar kullanılan mutfak kapları sergilenmektedir (Şekil 4.4).

Şekil 4.4. Kışlık mutfak (Altınbaş, 2020)

Kışlık mutfağın yan tarafında zamanında kiler olarak kullanılan kısım Halk İnanışları Odası olarak faaliyet göstermekte ve burada isteyen ziyaretçiler ücret karşılığında nazara karşı kurşun dökürmektedirler (Şekil 4.5).

Şekil 4.5. Halk inanışları odası (Altınbaş, 2020)

Ayrıca hayat kısmında geleneksel bir de El Sanatları Odası bulunmaktadır. Bu odada, ıhlamur baskı ile desenlendirilmiş örtü vb. çeşitli kumaş ürünler ve ebru yapılmaktadır (Şekil 4.6).

Şekil 4.6. El sanatları odası (Altınbaş, 2020)

Müzenin birinci katı “çardak” olarak adlandırılmaktadır. Burası geleneksel konak yaşamında aile büyüklerinin vakit geçirdiği “eyvan” bölümüdür (Şekil 4.7).

Şekil 4.7. Eyvan odası (Altınbaş, 2020)

Bu katta yer alan Masal Odasında, Anadolu'nun farklı yörelerine ait masallar ve maniler yediden yetmişe herkesin kolaylıkla anlayabileceği bir dilde ‘Masal Ebeleri’ tarafından anlatılmaktadır. Masal ebeleri ziyaretçilere bilmece de sormakta ve bilmeceyi cevabını doğru bilene bir şeker hediye etmektedir. Aynı katta yer alan Karagöz Odası’nda gölge oyunları sergilenmektedir (Şekil 4.8).

Şekil 4.8. Karagöz odası (Altınbaş, 2020)

Oyun Odası'nda unutulmaya yüz tutmuş oyunlar anlatılmakta ve isteyen ziyaretçilerle bu oyunlar oynanmaktadır. Bu katta son oda Gelin Odası'dır. Bu odada evlilik yaşamı içerisinde yer alan gelenekler aktarılmakta ve zaman zaman çeyiz serme geleneği canlandırılmaktadır (Şekil 4.9).

Şekil 4.9. Gelin odası (Altınbaş, 2020)

Konağın son katında bulunan Dokuma Odası'nda yöresel bazı halılar sergilenmektedir Ayrıca ziyaretçiler mekikli dokuma tezgâhında düğüm atma deneyimini yaşamaktadır (Şekil 4.10). Bu odada hediyelik dokuma ürünlerin satışı da yapılmaktadır.

Şekil 4.10. Dokuma odası (Altınbaş, 2020)

Yaşayan müze kurulduğu günden bugüne dönemsel olarak “Geç Osmanlı Döneminde İlân-ı Aşklar”, “Orta Asya'dan Getirdiklerimiz: Keçe Sanatı”, “Geleneksel Çocuk Oyunları ve Oyuncakları”, “Hızır ve İlyas Buluşması: Hıdırellez”, “Hayâl Perdesi: Karagöz ve Hacivat”, “Masal Diyarına Yolculuk: Masal Geceleri”, “İhlamur Baskının Desenlerinde Kaybolmak”, “Sudaki Hayal: Ebru Sanatı”, “Atasözlerimiz, Deyimlerimiz ve Öyküleri”, “Gelin Kınan Kutlu Olsun” gibi sergiler ve etkinlikler düzenlemiştir. Bu etkinlik dönemlerinde Yaşayan Müze bu konseptte göre düzenlenmektedir. Her etkinlik döneminde anlatılan masallar, üretilen ıhlamur baskı ve hediyelik eşyalar ile Karagöz-Hacivat oyununun metni etkinliğin konusuyla ilgili olmaktadır.

4.1.2. Ankara Altınköy Açık Hava Müzesi

Müze, Ankara'nın Altındağ İlçesinde, yaklaşık 1000 dönüm büyüklüğünde bir alanda hizmet vermektedir. Bu alanda köy yaşamının yaşatılması, gelecek kuşaklara aktarılması amaçlanarak 2012 yılında inşasına başlanmıştır. Ankara Altındağ İlçe Belediyesine bağlı olarak hizmet veren müze bünyesinde bir köy yaşantısını anlatan, camii, amaşırhane, okul, köy bakkalı, köy evleri, yel ve su değirmeni, asma köprü, köy kahvesi ve köy meydanı gibi mekânlar yer almaktadır (Yenigül ve Silav, 2019: 528).

Bu köyde, koyunları, kuzuları, inekleri otlatan oban, buğday tarlasında çalışan ifti, nalbant, demirci, dokumacı, kalaycı, değirmenci, köy muhtarı, bakkal, kahveci gibi bir Anadolu köyünde olması gereken her Őey bulunmakta ve aslına uygun yaşatılmaktadır (Şekil 4.11, 4.12 ve 4.13).

Şekil 4.11. Köy meydanı (Altınbaş, 2020)

Şekil 4.12. Değirmen (Altınbaş, 2020)

Şekil 4.13. Demirci, Kalaycı (Altınbaş, 2020)

Altınköy açık hava müzesinde bulunan konaklar, batı Karadeniz’de bulunan metruk çantı evlerin taşınıp burada restore edilmesiyle oluşturulmuştur (Yenigül ve Silav, 2019: 529).

En az yüz yıllık geçmişi olan bu evler; köy evi yaşantısının canlandırıldığı, ziyaretçilerin yeme içme ihtiyacının karşılandığı, müzede üretilen oyuncak, dokuma gibi ürünler ile eski ev ve iş aletlerinin sergilendiği mekânlar olarak düzenlenmiştir (Şekil 4.14).

Şekil 4.14. Çantı ev (Altınbaş, 2020)

Ayrıca, müze alanında değirmencilik geleneğinin yaşatılması ve gelecek nesillere aktarılması için su ve yel değirmeni bulunmaktadır. Ziyaretçiler, Altınköy tarlalarında yetişen arpa ve buğdaydan un üretiminin nasıl yapıldığını bu değirmenlerde gözlemlemektedir. Değirmende buğdayın öğütülmesiyle elde edilen un kullanılarak köy fırınlarında ekmeğin pişirilmekte ve ziyaretçilere sunulmaktadır.

Konaklardan bazıları kapalı müze olarak kullanılmaktadır. Bunlardan; Etnoğrafya Müzesi’nde yöresel kıyafetler, Oyuncak Müzesi’nde geçmişte el emeği ile üretilen oyuncaklar sergilenmektedir. Köy Müzesi’nde ise bir köy evinde olması gereken, Anadolu’nun farklı yörelerinden toplanmış tarım, ev ve işte kullanılan pek çok alet ve eşya

bulunmaktadır. Ayrıca müze bünyesinde yer alan, “Yaban Hayatı Tanıtım Müzesi” de açık hava müzesinin görülmesi gereken özel yerlerinden biridir (Şekil 4.15, 4.16 ve 4.17).

Şekil 4.15. Oyuncak müzesi (Altınbaş, 2020)

Şekil 4.16. Etnografya müzesi (Altınbaş, 2020)

Şekil 4.17. Köy müzesi (Altınbaş, 2020)

Çocuk Etkinlik Evi'nde günümüzde pek çok çocuğun bilmediği, oynamadığı unutulmaya yüz tutmuş çocuk oyunları hayat bulmaktadır. Karagöz-Hacivat gibi gölge oyunu da belli zamanlarda oynatılmaktadır. Bu atölyede, az bir ücret karşılığında tahtadan yapılmış çeşitli oyuncakların çocuklar tarafından boyandığı etkinlikler düzenlenmekte ve çocukların eğlenebileceği ve beraberinde deneyim kazanabileceği ortamlar

oluşturulmaktadır (Şekil 4.18).

Şekil 4.18. Çocuk etkinlik evi (Altınbaş, 2020)

Müzenin amaŐırhane kısmında köy hayatında kadınların bir araya gelerek çamaŐır yıkama faaliyetleri canlandırılmaktadır. ÇamaŐırlar, aynı Şekilde, müzede oluşturulan ortamda, odun ateŐinde ısıtılan suyla yalak üzerinde tokala vurularak yıkanmakta isteyen ziyaretçiler bu etkinliğe katılmakta ve deneyimleyebilmektedir (Şekil 4.19).

Şekil 4.19. amaŐırhane (Altınbaş, 2020)

Köy kahvesinde çayını içen, köy okulunda sobası, kara tahta ve sıralarıyla bir sınıfın detayları gören ziyaretçiler, köy bakkalından da Altınköy'de doğal olarak üretilen sebze, meyve, un, ekmek, yumurta, süt ve süt ürünleri, ev yapımı tarhana, turŐu ve reel gibi ürünleri satın alabilmektedir.

Altınköy Açık Hava Müzesi 2021 yılı itibariyle Altındağ Belediyesi bünyesinde park olarak hizmet vermeye devam etmektedir.

4.1.3. Nevşehir Kapadokya Yaşayan Miras Müzesi

Kapadokya Yaşayan Kültürel Miras Müzesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Kapadokya Araştırma ve Uygulama Merkezi (NEVKAM) bünyesinde Turizm ve Kültür Bakanlığı'na bağlı özel bir müzedir. Prof. Dr. Adem Öger öncülüğünde 10 Haziran 2019 tarihinde kurulmuştur. Müze binası olarak kullanılan konak (Şekil 4.20), ilçe merkezinde yer almaktadır ve Avanos'un ileri gelen ailelerinden Doktor Hacı Mehmet Nuri Bey tarafından 1902 yılında yaptırılmıştır. Hacı Mehmet Nuri Bey'in vefatından sonra ticari amaçlar için birkaç kez el değiştirmiştir. Bugün ise yörenin kültürel miraslarını sergileyen bir müze binasıdır.

Şekil 4.20. Kapadokya yaşayan kültürel miras müzesi (Altınbaş, 2020)

Müze, “Pekmez Odası”, “Karagöz Odası”, “Çocuk Oyunları Odası”, “Dokuma Odası”, “Tafana (Mutfak) Odası”, “Halk Hekimliği ve İnanışları Odası”, “El Sanatları Odası”, “Masal Odası”, “Gelin Odası”, “Sohbet Odası” ve “Aşık Odası” olmak üzere 11 bölümden oluşmaktadır. Müze bir anlatıcı nezaretinde gezilmektedir.

Ziyaretçileri, müze binasının avlu kısmında yöre insanının tarım işlerinde kullandığı araç ve gereçler karşılamaktadır. Ayrıca, bu kısımda ellerinde davul ve kaplar bulunan üç çocuk heykeli yer almaktadır (Şekil 4.21). Bu heykeller yörenin “Goyun hoo” geleneğini anlatan eserlerdir.

Şekil 4.21. Goyun Hoo heykeli (Altınbaş, 2020)

“Goyun hoo” geleneğinde; Kadir gecesinde ellerinde poşet ve kaplarla sokağa çıkan ve davul çalarak mahalle mahalle gezerek evleri dolaşan çocuklara, yöre halkı şeker, para ve lokum ikram ederler. Evlere ziyarete giderken çocuklar aynı zamanda “*goyun hoo, goyun hoo, biz geldik duyun hoo, verdiyseniz verdiniz, vermediyseniz testinizi, çanağınızı kırarız hoo*” şeklinde bir tekerleme söylerler. Çocuklar ev sahibinden, şeker, para veya lokum alamazlar ise evin önünde bulunan çanak ve çömlekleri kırarlar.

Avlu kısmında bulunan bir diğer ziyaret alanı Pekmez Odasıdır. Pekmez, yörenin önemli tarım ürünlerinden olan üzümün tüketim şekillerinden biridir. Zamanı geldiğinde hasat edilen üzümlerin bir kısmı kaynatılarak pekmez yapılmakta ve bu ürün, geleneksel olarak yöre beslenme kültüründe uzun yıllardır yer almaktadır. Müzede de mevsiminde pekmez kaynatma canlandırılmakta ve üretilen pekmez ziyaretçilere ikram edilmektedir.

Müzenin giriş katında Karagöz Odası yer almaktadır ve bu odada ziyaretçiler Karagöz ve Hacivat’ın hikâyesini dinleyip bir gölge oyunu seyretmektedirler. Karagöz Odası’nda zaman zaman isteyen ziyaretçiler de “Hayali” yerine geçip, kendilerine de bir yardımcı (yardak) belirleyerek, perde arkasından kuklalarla bir oyun sergileyebilmektedirler (Şekil 4.22).

Şekil 4.22. Karagöz-Hacivat odası (Altınbaş, 2020)

Çocuk Oyunları Odası'nda ise ziyaretçilere “mangala”, “beştaş”, “çelik çomak”, “koz” ve “aşık” gibi geleneksel çocuk oyunlarının nasıl oynandığı ve bu oyunlar ile ortaya çıkmış “koz vermek”, “aşık atmak” gibi deyimlerin hikayesi anlatılmaktadır (Şekil 4.23).

Şekil 4.23. Çocuk oyunları odası (Altınbaş, 2020)

Dokuma Odası, gelen ziyaretçilerin Avanos halılarının ipliklerinin eğrilmesinden boyanmasına kadar hazırlık aşamalarını ve ardından da dokuma tekniğini öğrendikleri bir ortamdır. Aynı zamanda ziyaretçiler bir dokuma ustası önderliğinde dokuma tezgâhında düğüm atma deneyimini de yaşamaktadırlar (Şekil 4.24).

Şekil 4.24. Dokuma odası (Altınbaş, 2020)

Müzenin birinci katında, Tafana (Mutfak) Odası'nda Kapadokya mutfak kültürü hakkında bilgi verilmektedir. Odada buğday öğütme, hamur yoğurma ve açma gibi işlemler için kullanılan mutfak araç-gereçleri sergilenmektedir. Ayrıca ziyaretçiler değirmen taşında buğday öğütme ve hamur açmayı deneyimleyebilmektedir (Şekil 4.25).

Şekil 4.25. Tafana odası (Altınbaş, 2020)

Halk Hekimliği ve İnanışları Odası'nda şifalı bitkiler hakkında bilgi verilmektedir. Bununla beraber bu odada, zamanında el almış/ocaklı kişiler tarafından uygulanan kurşun dökme işlemi de canlandırılmaktadır. Bugün müzede kurşun dökme işlemini Türk Halk Bilimi konusunda eğitim gören ve müzede görevli olan öğrenciler gerçekleştirmektedir. İsteyen ziyaretçiler ücret karşılığında nazara karşı kurşun dökme deneyimini yaşamaktadırlar (Şekil 4.26).

Şekil 4.26. Halk Hekimliği ve İnanışları Odası (Altınbaş, 2020)

El Sanatları Odası'nda ziyaretçiler ebru sanatı, ihlamur ağacı baskısı ile masa örtüsü süsleme, bez çanta ve mutfak önlüğü yapma şansı bulmakta ve bu el sanatlarının üretim aşamalarını deneyimleyebilmektedirler (Şekil 4.27).

Şekil 4.27. El sanatları odası (Altınbaş, 2020)

Gelin Odası'nda düğün geleneklerinden çeyiz serme geleneği anlatıcı nezaretinde tanıtılmakta ve evlilik yaşamı yansıtılmaktadır (Şekil 4.28). Evlilik yaşamı içerisinde geleneksel kullanımı olan, aynalı süpürge ve aynalı beşik de bu odada bulunmakta olup, hikâyeleri de ayrıca anlatıcı tarafından ziyaretçilere aktarılmaktadır (Şekil 4.29).

Şekil 4.28. Gelin odası (Altınbaş, 2020)

Şekil 4.29. Aynalı beşik (Altınbaş, 2020)

Masal Odası'nda Türk Kültürü'ne ait sözlü gelenek ve anlatılardan bahsedilirken (Şekil 4.30), Sohbet Odası'nda meddah hikâyeleri ile günümüzde geçmişi yaşama imkânı sağlanmaktadır.

Şekil 4.30. Masal odası (Altınbaş, 2020)

Âşık Odası'nda yörenin yetiştirdiği ozanlar tanıtılmaktadır. Oda duvarlarında halk ozanları; Neşet Ertaş, Avanoslu Selahattin ve Ürgüplü Refik Başaran fotoğrafları yer

almakta ve aynı zamanda bir gramofon eşliğinde plaktan bu ozanların türküleri dinletilmektedir. Ayrıca, bu odada âşıklık geleneğine ait âşık atışması da canlandırılmaktadır (Şekil 4.31).

Şekil 4.31. Âşık odası (Altınbaş, 2020)

4.1.4. Sinop Boyabat Belediyesi Yaşayan Kültürel Miras Müzesi

Boyabat Belediyesi Yaşayan Kültürel Miras Müzesi, Boyabat Belediyesi tarafından 2020 yılında kurulmuştur. Müze binası olarak kullanılan konak, tam tarihi bilinmemekle beraber 1800'lü yılların sonlarına doğru Müftü Ata Boyabadi Zade Mahmut Hüdai Efendi tarafından yaptırılmıştır. Mahmut Hüdai Efendi Ayasofya Medresesi müderris olarak görev yapmış ve İstanbul'da vefat etmiştir. Konak, Mahmut Hüdai Efendi'nin mirasçıları tarafından 2008 yılında Boyabat Belediyesi'ne satılmış ve bir süre konuk evi olarak kullanılan yapı 2018 yılında restore edilerek somut ve somut olmayan kültürel mirasın yaşatılması ve aktarılması amacıyla müzeye dönüştürülmüştür (<https://www.boyabat.bel.tr/proje/yasayan-kulturel-miras-muzesi-> Erişim Tarihi: 09-02-2021).

Konak zeminle birlikte 3 kat olup, zeminin yola bakan cephesi, olası sel baskını durumunda binanın mukavemetinin artırılması amacıyla yığma taş duvar tekniğiyle, 1. ve 2. katlar ise ahşap arası yığma tuğla tekniği ile inşa edilmiştir (Şekil 4.32).

Şekil 4.32. Müze binası (Müze arşivi, 2020)

Konakta, “Yönetim Ofisi”, “Tarım Odası”, “Ekmek Evi”, “Çocuk Atölyesi ve Oyun Odası”, “Baş Oda”, “El Sanatları Odası”, “Gelin Odası”, “Gösteri Sanatları Odası”, “Boyabat Cemberi Odası” ve “Masal Odası” olmak üzere 10 bölüm vardır.

Yönetim Ofisi, İdari işlerin yürütüldüğü odadır. Tarım Odası, Boyabat’ın geleneksel tarım ürünlerinin ve tarım aletlerin sergilendiği bölümdür (Şekil 4.33). Burada çeşitli deyimlere ve atasözlerine yer verilmektedir. Ayrıca, geleneksel yağmur duasından da bahsedilmektedir.

Şekil 4.33. Tarım odası (Müze arşivi, 2020)

Ekmek Evi (geleneksel mutfak) bölümünde, yöresel yemekler, özel günlere ait yemekler ve birçok deyim, atasözüne bu bölümde yer verilir (Şekil 4.34). Geleneksel çocuk oyunlarının sergilenip, oynatıldığı ve bağlamına uygun sözlü kültür ürünlerini ise Çocuk Atölyesi ve Oyun Odası bölümünde sergilenmektedir (Şekil 4.35).

Şekil 4.34. Ekmek evi (Müze arşivi, 2020)

Şekil 4.35. Çocuk atölyesi ve oyun odası (Müze arşivi, 2020)

Baş Oda kısmında, sohbet gelenekleri, Boyabat'ın geleneksel meslekleri, Boyabat ve çevresi hakkında bilgi verilmektedir. El sanatları odasında ziyaretçi, ihlamur baskı, ebru sanatı ve birçok geleneksel sanatlar hakkında bilgi sahibi olup deneyimlemektedir. Gelin odası bölümünde ise geçiş dönemlerinin yanı sıra, çeyiz, geleneksel giyim-kuşam ve bağlamına uygun birçok sözlü kültür ürününün aktarımı yapılmaktadır (Şekil 4.36, 4.37 ve 4.38).

Şekil 4.36. Baş oda (Müze arşivi, 2020)

Şekil 4.37. El sanatları odası (Müze arşivi, 2020)

Şekil 4.38. Gelin odası (Müze arşivi, 2020)

Yöresel dokuma ürünü olan Boyabat Çemberi hakkında bilgilere ve uygulama kısmını Boyabat Çemberi odasında ziyaretçi deneyimlemektedir (Şekil 4.39). Masal odasında çeşitli enstrümanlar kullanılarak Türk masalları rehberler tarafından anlatılmaktadır (Şekil 4.40). Gösteri sanatları bölümünde başta Karagöz olmak üzere orta oyunu, köy seyirlik oyunu, meddah gösterileri yapılmaktadır (Şekil 4.41).

Şekil 4.39. Boyabat çemberi odası (Müze arşivi, 2020)

Şekil 4.40. Masal odası (Müze arşivi, 2020)

Şekil 4.41. Karagöz odası (Müze arşivi, 2020)

4.1.5. Gaziantep Tarihi Gümrük Han Müzesi

Gümrük Hanı, 1873-1878 yılları arasında Abdülhalik Oğlu Hacı Ömer Efendi tarafından Gaziantep Kalesi civarında bir yolcu hanı olarak yaptırılmıştır. 3200 metre karelik kapalı alanı olan Gümrük Hanı, tek avlulu ve iki katlı bir handır. Yamuk dikdörtgen planlıdır. Bir yolcu hanı olarak yapılan binanın zemin katında yer alan odalar depo ve ahır olarak, üst kattaki odalar ise yolcuların konaklaması için ayrılmıştır. Ahırın giriş kısmı develerin rahat geçebilmesi için yüksek yapılmıştır. Burada develerin bağlanması için nişler bulunmaktadır. Gümrük Hanı, Şahinbey İlçe Belediyesi'nin Vakıflar Bölge Müdürlüğü ile yapmış olduğu protokol sonrası restore edilip 2012 yılından itibaren "**Tarihi Gümrük Hanı Yaşayan Müze**" adı ile Gaziantep kültürünü gelecek nesillere aktarma amacı ile hizmete açılmıştır (Anonim, 2013: 11-12, <https://www.sahinbey.bel.tr/idet/321/967/gumruk-hani->Erişim Tarihi: 09-02-2021), (Şekil 4.42 ve 4.43).

Şekil 4.42. Giriş kapısı (Altınbaş, 2020)

Şekil 4.43. Gümrük Hanı (Altınbaş, 2020)

Müzedede, “Sedef Odası”, “Kırklık Odası”, “Gaziantep Kitapları Odası”, “Bakır İşleme Atölyesi”, “Kilim Dokumacılığı Odası”, “Kutnu Dokumacılığı Odası”, “Osmanlı Dibek Kahvecisi”, “Ebru Odası”, “Antep İşi Atölyesi”, “Ahşap İşleri Odası”, “Hattat Odası”, “Hamam Kültürü Odası”, “Antik Sanatlar Odası”, “Üfleme Cam Odası”, “Tespih Odası”, “Gümüş İşleme Odası”, “Misafir Odası” ve “Geleneksel Gelinlikler Odası”, olup 18 bölümden oluşmaktadır.

Müzeyle ilk girişte sedef odası ve kırklık odası karşılamaktadır. Sedef odasında; sedef hakkında bilgi verilmekte ve bu ürünler satılmaktadır (Şekil 4.44). Kırklık odasında; doğumdan önce aile büyükleri tarafından hazırlanan çocuk giysilerine kırklık adı verilen kıyafetler sergilenmektedir. Sipariş üzerine kırklıklar hazırlanmaktadır. Ayrıca bu odada yöresel kıyafetli oyuncak bez bebeklerde satılmaktadır (Şekil 4.45). Bakır işleme atölyesinde bakırla ilgili bilgi verilmekte ve hediyelik bakır eşyalar satılmaktadır. Gaziantep kitapları odasında, kütüphane ortamı sunulup kitap okunmaktadır.

Şekil 4.44. Sedef odası (Altınbaş, 2020)

Şekil 4.45. Kırklık odası (Altınbaş, 2020)

Müzenin avlu kısmında Osmanlı Dibek Kahvecisi Odası ve insanların çay ve kahve içebileceği bir oturma alanı bulunmaktadır. Ayrıca, bu kısımda bulunan odalardan; Kutnu Dokumacılığı Odası'nda kutnu kumaşı hakkında bilgi verilmekte ve kumaş satışı yapılmaktadır (Şekil 4.46). Kilim Dokumacılığı Odası'nda yöre kilimleri dokuması yapılmakta iken, Dokuma ustasının vefatından sonra bu oda aktif olarak kullanılmamaktadır. Yemeni Odası'nda “yemeni” (üstü kırmızı yada siyah deriden, tabanı köseleden dikilen topuksuz ayakkabı) hakkında bilgi verilmekte ve satışı yapılmaktadır (Şekil 4.47) (Anonim, 2013: 36) . Avlu kısmında ise yöre yemeklerinin sunulduğu bir restaurant bulunmaktadır.

Şekil 4.46. Kutnu dokumacılığı odası (Altınbaş, 2020)

Şekil 4.47. Yemeni odası (Altınbaş, 2020)

Müzenin üst katında yer alan odalardan biri Ahşap İşleri Odasıdır. Ahşap işleri odasında ahşap oymacılığı hakkında bilgi verilmekte ve hediyelik eşyalar satılmaktadır (Şekil 4.48). Diğer oda olan Hattat Odası'nda; hat yapımı izlenmekte ve bilgi alınmaktadır. Ayrıca bu odada üretilen eserler satışa sunulmaktadır (Şekil 4.49).

Şekil 4.48. Ahşap atölyesi (Altınbaş, 2020)

Şekil 4.49. Hattat odası (Altınbaş, 2020)

Bu katta, Antik Sanatlar Odası'nda cam mozaik eşyalar satılmaktadır. Antep İşi El İşleme Atölyesi'nde, yöreye özgü Antep işi nakışlar sergilenmektedir. Üfleme Cam Odası, Tespih Odası ve Gümüş İşleme Odaları'nda ise yine hediyelik eşyalar satılmaktadır.

Hamam Kùltürü Odası'nda hamam kùltürüne ait peştamal, takunya ve havlular satılmaktadır (şekil 4.50). Ziyaretçiler Ebru Odası'nda az bir ücret karşılığında deneyerek ebru yapmayı öğrenmektedir. Geleneksel Gelinlikler Odası'nda Gaziantep'li kadınların sergilenmek üzere bağışladığı farklı tarihlere ait gelinlikler ve gelin takunyaları bulunmaktadır (şekil 4.51).

şekil 4.50. Hamam kùltürü odası (Altınbaş, 2020)

şekil 4.51. Geleneksel gelinlikler odası (Altınbaş, 2020)

4.1.6. Ordu Ünye Belediyesi Yaşayan Kùltürel Miras Müzesi

Ünye Belediyesi Yaşayan Kùltürel Miras Müzesi, Ünye İlçe Belediyesi tarafından 2016 yılında kurulmuştur. Müze binası olarak, Kafkasya doğumlu Kaptan Server Bey'in evi Ünye Belediyesi tarafından Yaşayan Kùltürel Miras Müzesi'ne dönüştürölmüştür (şekil 4.52). Klasik Osmanlı Mimarisinin özelliklerini taşıyan binanın genişçe bir bahçesi ve kuyusu da bulunmaktadır.

Şekil 4.52. Ünye Belediyesi yaşayan kültürel miras müzesi (Müze arşivi)

Müzedede, “Ömer ÇAM-Gösteri Sanatları Odası”, “Murat YILMAZ- El Sanatları Odası”, “Personel Odası”, “Yusuf Bahri Efendi Odası”, “Baş Oda”, “Mutfak Odası” ve “Meliha-Ali Rıza ERÜŞ Odası” olmak üzere 7 bölüm bulunmaktadır.

Zemin katta 2 oda ve 1 depo bulunmaktadır: Ömer ÇAM-Gösteri Sanatları Odası’nda Karagöz-Hacivat ile Orta oyununu izlenmektedir. Ziyaretçiler Murat YILMAZ- El sanatları Odası’nda, Ebru Sanatı, Ihlamur Baskı, Kanaviçe gibi el sanatlarını uzmanlarla birlikte deneyimlenmektedir.

Ara katta Yusuf Bahri Efendi Odası bulunmaktadır. Bu odada Ünye yöresine ait camekan içerisinde eski eşyalar sergilenmektedir.

Üst katta, Mutfak Odası bölümünde geleneksel yemekler ve bunlar ile ilgili ritüeller müze rehberi eşliğinde anlatılmaktadır (Şekil 4.53).

Şekil 4.53. Mutfak odası (Müze arşivi)

Baş Oda bölümünde Ünye’nin sözlü kültürü hakkında bilgi verilmektedir. Konağın son sahipleri olan Meliha-Ali Rıza ERÜŞ Odası bölümünde doğum, sünnet, evlilik ve ölüm

gibi geçiş dönemlerinde uygulanan halk inanışlarından bahsedilmektedir (Şekil 4.54). Kaptan Odası'nda ise sözlü kültürümüzden deyimler, atasözleri ve bunların hikâyeleri anlatılmaktadır (Şekil 4.55).

Şekil 4.54. Meliha-Ali Rıza Erüş odası (Müze arşivi)

Şekil 4.55. Kaptan odası (Müze arşivi)

4.1.7. Kenan Yavuz Etnografya Müzesi

Kenan Yavuz Etnografya Müzesi, Bayburt il merkezine 48km uzaklıkta olan Beşpınar Köyü'nde, 4500 metrekare kapalı 10500 metrekare açık alan olmak üzere toplam 15000 metrekarelik alan üzerine inşa edilmiştir (Şekil 4.56). Müzenin yapımında kullanılan taş ve ahşap malzemeler çevre köylerde ki terkedilmiş harabe evlerden toplanmıştır. Kenan YAVUZ öncülüğünde 2013 yılında kuruluş çalışmaları başlatılmış ve 01-12-2019 tarihinde Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı Özel Müze statüsü kazanmıştır.

Şekil 4.56. Müzenin görünüşü (Müze arşivi, 2020)

Müzedede, “Loru Han”, “Kapalı Sergi Salonları”, “Açık Sergi Alanları”, “Köy Evi”, “Su Değirmeni”, “Bezir Yağı Değirmeni”, “Amfi Tiyatro”, “Kütüphane/Toplantı Salonu”, “Geleneksel Çarşı”, “Köy Meydanı”, “Aşhane”, “Mescit”, “Gecekondu”, “Konak”, “Tandırılık”, “Kuş Evi”, “Geleneksel Çocuk Oyun Alanı”, “Çay Evi” ve “Seyir Terası” olmak üzere 19 bölüm bulunmaktadır. Müze bir anlatıcı nezaretinde gezilmektedir.

1400 metrekarelik kapalı alana sahip olan Loru Han’ın inşası devam etmektedir. Loru Han, kendi içerisinde “Konaklama”, “Restoran”, “Otlukbeli Bahçesi”, “Gelin Direği”, “Taş Fırın”, “Depo Müze” bölümlerinden oluşmaktadır. Konaklama için hazırlanan odalar bölgenin kültürel dokusuyla uyumlu bir butik otel olarak, Restoran ise yöre yemeklerinin sunulacağı bir mekân olarak tasarlanmıştır. Otlukbeli Bahçesi içerisinde konaklama tesisinin açık hava etkinliklerini gerçekleştirmek için doğal gölet ve ahşap köprü inşa edilmiştir. Gelin Direği Platformu Han’ın bahçesinde yapılan nikâh ve düğünlerde kullanmak için yöre geleneğini yansıtacak şekilde düzenlenmiştir. Taş Fırın, konaklayan misafirlere ve ziyaretçilere alternatif yöresel lezzetlerin sunulduğu yerdir. Aynı zamanda bir terasa sahiptir. Depo Müze ise dönemsel olarak sergilenen eserlerin muhafaza edildiği yerdir. Kapalı Sergi Salonlarında Anadolu’nun geleneksel yaşamını temsil eden eserler sergilenmektedir.

Açık Sergi Alanlarında ise köy yaşamından modern yaşama dönüşü temsil eden “Çini Maçın” ve “Kapı” sergileri yer almaktadır (Şekil 4.57).

Şekil 4.57. Çini maçin ve kapı (Müze arşivi, 2020)

Köy evi, Anadolu insanının günlük yaşamını anlatan yerdir (Şekil 4.58). Bu ev Müze kurucusu Kenan YAVUZ'un doğup büyüdüğü ve beş kuşaktır ailesi tarafından kullanılan bir evdir.

Şekil 4.58. Köy evi (Müze arşivi, 2020)

Müzede yer alan Su Değirmeni bölgede bulunan Demirözü baraj gölü altından çıkarılarak müzeye taşınmıştır (Şekil 4.59).

Şekil 4.59. Su değirmeni (Müze arşivi, 2020)

Bayburt'ta üretilen keten bitkisinden elde edilen bezir yağı geçmişte sanayide, ilaç ve aydınlatma maddesi olarak kullanılmıştır. Müzede Bezir Yağı Değirmeni simüle edilerek

sergilenmektedir (Şekil 4.60).

Şekil 4.60. Beziryığı değirmeni (Müze arşivi, 2020)

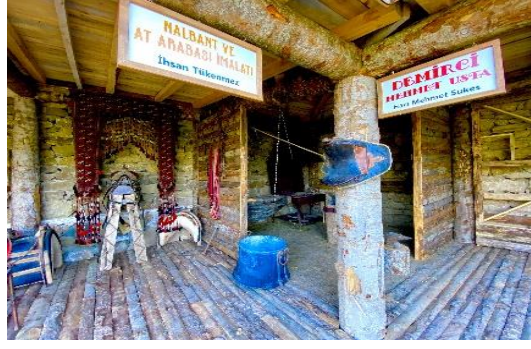
Yöre insanının sosyalleşmesi, yaşam kalitesini arttırmak ve gelen ziyaretçilerin keyifli vakit geçirmesi amacı ile inşa edilen Amfi Tiyatro bölümünde konser, sinema, ve çeşitli etkinlikler yapılmaktadır.

Kütüphane / Toplantı Salonu bölümünde Bayburt'un tarihi, kültürel ve edebiyat yaşamını anlatan kitapların yanı sıra Türk kimliğinin klasikleri olan fikir, roman ve çocuk masallarından oluşan bir kütüphanedir. Ayrıca bu mekan, toplantı salonu ve masal odası olarak da kullanılmaktadır (Şekil 4.61).

Şekil 4.61. Kütüphane (Müze arşivi, 2020)

Geleneksel Çarşı bölümü esnaf kültürünü ve zanaatkarları günümüze taşımak amacıyla yapılmıştır. Bu çarşıda terzi, ayakkabıcı, nalbant, demirci, köy kahvesi ve köy bakkalı bulunmaktadır (Şekil 4.62).

Şekil 4.62. Geleneksel çarşı (Müze arşivi, 2020)

Köy Meydanı, bir köyün sosyal yaşam alanıdır. Müzede yer alan köy meydanı bu kültürü yaşatmak amacıyla kurulmuştur (Şekil 4.63).

Şekil 4.63. Köy meydanı (Müze arşivi, 2020)

Aşhane bölümünde yöresel mutfak malzemeleri sergilenmekte, yöresel olarak hazırlanan ürünlerin de satışı yapılmaktadır. Müze bünyesinde köyden kente göçü simgeleyen bir gecekondü da yer almaktadır (Şekil 4.64).

Şekil 4.64. Gecekondü (Müze arşivi, 2020)

Bayburt'un yöresel mimarisinden esinlenerek inşa edilen konak bölümü ise bir kültür ve yaşam merkezidir (Şekil 4.65). Konak köyün bayramlaşma ve taziye yeri olarak ta kullanılmaktadır. Tandırlık, Anadolu evlerinin en sıcak bölümüdür. Ekmek yapımı için bir ocak bir fırın olarak kullanılmaktadır. Etkinlik yapılabilmesi için açık alanda inşa edilmiştir (Şekil 4.66). Ayrıca Bayburt'ta yaşayan endemik bir güvercin türünü tanıtmak için müzede bir Kuş Evi bulunmaktadır.

Şekil 4.65. Konak (Müze arşivi, 2020)

Şekil 4.66. Tandırlık (Müze arşivi, 2020)

Ziyaretçilerin ve yöredeki çocukların oynayıp eğleneceği bir mekân olarak Geleneksel Çocuk Oyun Alanı tasarlanmıştır. Müzede sosyal yaşamın önemli bir parçası olan toprak dam yani bir seyir terası vardır. Yöreyle ait ağız barı geleneği bu mekânda yaşatılmaktadır. Ağız barı; düğünlerde damat evinin toprak damında erkeklerin müziksiz olarak söyleyip oynadıkları bir horondur.

Müzede dönemsel olarak yöreye ait Helva Şenliği, Tandır Ekmeği Şenliği, Bulgur Şenliği, Masal Festivali gibi aktiviteler düzenlenmektedir. Ayrıca, yörenin kadın ve çocuklarının katılımını teşvik edecek konser ve sinema geceleri düzenlenmektedir. Bu müze eski hayatı muhafaza edip, yeni hayatın içinde var olma görevini üstlenmiştir.

4.1.8. Beypazarı Anadolu Açık Hava Müzesi Yaşayan Köy

Müze, Beypazarı'nın Macun Mahallesi'nde yaklaşık 12000 metrekarelik arazi üzerine Anadolu'nun kaybolmaya yüz tutmuş geleneksel mimariye sahip yapıları ve onların çevresinde şekillenen zengin kültürü sergileme ve yaşatma düşüncesiyle 2016 yılında Prof. Dr. Sema DEMİR tarafından kurulmuş bir açık hava müzesidir.

Yaşayan Köy Anadolu kültürünü sunmak amacıyla tasarlanmıştır. Müzede Anadolu'nun yedi bölgesinden 17. ve 20. yüzyıl dönemlerine ait konut mimarisi sergilenmektedir. Akdeniz Bölgesi konut mimarisini temsilen “Düğmeli Ev”, Karadeniz Bölgesi'ni temsilen “Gözdolma Ev”, İç Anadolu Bölgesi'ni temsilen “Ankara Evi” ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ni temsilen “Kerpiç Ev” yer almaktadır (Şekil 4.67, 4.68, 4.69 ve 4.70).

Şekil 4.67. Düğmeli ev tipi (Müze arşivi, 2020)

Şekil 4.68. Gözdolma ev tipi (Müze arşivi, 2020)

Şekil 4.69. Ankara bağ evi tipi (Müze arşivi, 2020)

Şekil 4.70. Kerpiç ev tipi (Müze arşivi, 2020)

Müze yerleşkesinde bu yapıların yanı sıra Çamaşırhane, Pekmezlik, Çarşı, Mahalle Fırını, Köy Çeşmesi, Mescit, Türbe gibi yapılar ile Köy Bostanı ve Oyun Alanı da yer almaktadır (Şekil 4.71). Müzede yer alan fırında ekşi maya ile oluşturulan yerel ekmekler yapılmaktadır. Bostan, müzenin en önemli üretim alanıdır. Burada yetiştirilen sebze ve meyveler, müzenin yeme-içme ihtiyaçları için hizmet veren mutfaklarda kullanılmaktadır. Ayrıca, bostandan toplanan sebzelerle turşular, salçalar ve reçeller hazırlanmaktadır.

Şekil 4.71. Meydandan bir görüntü (Müze arşivi, 2020)

Müzedede bilgilendirme iki türlü yapılmaktadır. Bunlardan ilki *Rehberler* aracılığıyla. Geleneksel kostümler giyen rehberler gezi boyunca ziyaretçilere eşlik etmektedir. Diğer yöntem ise *Radyo Tiyatrosu* yoluyla yapılan bilgilendirme. Radyo tiyatrosu tekniği ile evlerin içerisinde yer alan çeyiz sergisi, düğün gelenekleri hakkında bilgi verilmektedir.

Anadolu Çarşısı olarak düzenlenen çarşının yapımında eski Bursa çarşısı esas alınmıştır (Şekil 4.72). Bu çarşı içerisinde aynı zamanda hediyelik eşya dükkanları ve atölyeler bulunmaktadır. Bu dükkan ve atölyelerde geleneksel mesleklere ilişkin bir sergileme yapılmaktadır. Bunlar Ihlamur Baskı, Ebru Sanatı ve Bakır İşlemeciliğidir. Aynı zamanda ziyaretçiler bu el sanatlarını deneyimleyebilmektedir.

Şekil 4.72. Anadolu çarşısı (Müze arşivi, 2020)

Yaşayan Köy'de sürekli sergilerin yanı sıra dönemsel ve tematik etkinliklerde bulunmaktadır. Bu etkinliklerden “Yazmacılık” ve “Hikâye Anlatma Sanatlarına” ilişkin eğitim çalışmaları düzenlenmektedir. Ayrıca, ‘Hıdrellez’, ‘Anadolu’da Kışa Hazırlık’ temalı etkinlikler de yapılmaktadır.

Müzenin Oyun Alanı bölümünde, ‘Gıcındırık’, ‘Gıç Gıç’ gibi geleneksel oyunlar anlatılmakta, isteyen ziyaretçiler de bu oyunlara oyuncu olarak katılabilmektedir.

Müze alanı içerisinde tüm bunların yanı sıra bir de hayvanlar bulunmaktadır. Tavuk, kaz, ördek, tavus kuşu, oğlak, keçi ve kuzular müze bünyesinde beslenmektedir.

Müzedede 5-12 yaş grubuna yönelik olarak da “Köyde Bir Gün” etkinliği düzenlenmektedir. Bu etkinlikte katılımcılar kendileri için hazırlanan kostümleri giyip bostandan sebze ve kümeslerden yumurta toplayarak güne başlamaktadırlar (Şekil 4.73). Aynı zamanda Anadolu’nun doğa ve hayvanlarla iç içe olan yaşam biçimine ilişkin birtakım

pratikler de yapılmaktadır.

Şekil 4.73. Köyde bir gün (Müze arşivi, 2020)

Müze, ekonomik, çevresel ve kurumsal sürdürülebilir temeller üzerine kuruludur. Müzenin ekonomik sürdürülebilirliği müze giriş ücreti, hediyelik ürünler, bostanda üretilen sebzeler, yeme-içme hizmetleri, konaklama, uygulamalı tematik etkinlikler yoluyla sağlanır. Hediyelik ürünler arasında sepetler, seramik ve cam işi ürünler yer alır. Böylelikle müzede bir yandan özgün hediyeliklere yer verilirken diğer yandan el emeğine dayalı, küçük üretim yapan ustalara destek olunmaktadır. Geleneksel tarım uygulamalarının yer aldığı bostanda yerel tohum ve hayvansal gübre kullanılarak sürdürülebilir tarım ve çevre politikalarına katkıda bulunulur.

4.1.9. Ankara Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi (SOKÜM)

Ankara Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Türk Halk Bilimi Bölümü ve Altındağ Belediyesi iş birliğiyle kurulmuştur. Ankara Kalkınma Ajansı tarafından desteklenen bu müze projesinin yürütücüsü ve müzenin kurucusu Halk Bilimi alanında çalışan Prof. Dr. Öcal Oğuz'dur. Müze kuruluş aşamalarının tamamlanmasıyla birlikte 28 Mayıs 2013 tarihinde Ankara Hasan Kaleli Konağı'nda ziyarete açılmıştır (Şekil 4.74).

Şekil 4.74. Müze binası (Müze arşivi, 2020)

Müzenin içeriği, 2006 yılında Türkiye'nin de taraf olduğu Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi'ne göre oluşturulmuştur. Bu sözleşmede somut olmayan kültürel mirasın aktarılmasında özellikle belirlenen ana alanlar; dille birlikte sözlü gelenekler ve anlatımlar, toplumsal uygulamalar, gösteri sanatları, ritüeller ve şölenler, el sanatları geleneği ve doğa ve evrenle ilgili bilgilerdir.

Müze, “El Sanatları Bölümü”, “Gösteri Sanatları Bölümü”, “Mutfak”, “Muhabbet Odası”, “Gelin Odası”, “Masal Odası”, “Oyun Odası” ve günlük ve dönemsel etkinliklerin yapıldığı atölyeden oluşmaktadır.

El Sanatları odasında Ebru Sanatı ve Ihlamur Baskı ziyaretçilerle birlikte deneyimlenmektedir. “Ödü patlamak” deyiimi ve “Ben bu işe kalıbımı basarım” sözü uygulama sırasında ziyaretçilere anlatılmaktadır.

Gösteri Sanatları bölümünde Karagöz, Orta Oyunu ve Meddahlık geleneği anlatılmaktadır. Ayrıca, Karagöz Oyunu da oynatılmaktadır. Ziyaretçiler isterler ise “Hayali” ve “Yardak” olmayı deneyimleyebilmektedirler. Meddah, canlandırma teknikleri ve kostümüyle, ziyaretçilere hikâyeler anlatmaktadır (Şekil 4.75).

Şekil 4.75. Gösteri sanatları bölümü (Müze arşivi, 2020)

Mutfak bölümünde geçmişte kullanılmış araç gereçler sergilenmektedir. Ayrıca, mutfak kültürü etrafında oluşan geleneksel uygulamalardan bahsedilmektedir. Mutfak ile Muhabbet Odası arasında bulunan dolabın hikâyesi ile birlikte “dolap çevirmek” deyiminin nasıl oluştuğu anlatılmaktadır (Şekil 4.76).

Şekil 4.76. Mutfak (Müze arşivi, 2020)

Muhabbet Odası bölümünde birçok hikâye, müze ziyaretçilerine anlatılmaktadır. Ayrıca, 'Ferfene' adıyla yaşatılan sohbet toplantılarından da bahsedilmektedir.

Masal Odasında, "Limon Kız", "Nohut Oğlan", "İmdi Dede", "Keloğlan", "Tuz Masalı", "Helvacı Güzeli" gibi Anadolu Masalları anlatılmakta, ayrıca ziyaretçiler de kendi bildikleri masalları anlatarak etkinliğe katılım sağlamaktadır (Şekil 4.77).

Şekil 4.77. Masal odası (Müze arşivi, 2020)

Gelin Odası kısmında çeyiz sandığı ve beşik sergilenmekte olup ayrıca, bunlar etrafında oluşan gelenekler, hikâyeler ve deyimler anlatılmaktadır.

Oyun Odası bölümünde topaç, mangala, misket, körebe, beştaş ve dokuztaş gibi birçok oyun ziyaretçilere anlatılmakta ve oynanmaktadır.

Her odada farklı hikâyeler anlatılan müzede aynı zamanda günlük ve dönemsel olarak farklı atölye çalışmaları yapılmaktadır. "Bez Bebek Yapım Atölyesi", "Geleneksel Merhem Yapım Atölyesi", "Etamin Atölyesi", "Geleneksel Akide Şekeri Yapım Atölyesi", "Cam Altı Şekil Atölyesi", "Geleneksel Şerbet Yapım Atölyesi", "Masallarla Yaratıcı

Drama Atölyesi” gibi günlük etkinlikler yapılırken “Çiğdem Günü”, “Hıdırellez Şenliği”, “Aşure Günü” gibi dönemsel etkinlikler de gerçekleştirilmektedir (Şekil 4.78).

Şekil 4.78. Hıdırellez şenlikleri (Müze arşivi, 2020)

4.1.10. Bilecik Belediyesi Yaşayan Şehir Müzesi

Müze, Kalkınma Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Bursa, Eskişehir ve Bilecik Kalkınma Ajansı ile Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi katkılarıyla Bilecik Belediye Başkanlığı tarafından 27 Mart 2017 yılında Özel Müze statüsüyle faaliyete başlamıştır (Şekil 4.79).

Müze, kuruluş ve kurtuluş şehri olan Bilecik’i “Kuruluş Odası”, “Kurtuluş Odası”, “Zanaat Odası”, “Sosyal Odalar” ve “Cumhuriyet Odası” olmak üzere 5 ana başlık altında tanıtır.

Şekil 4.79. Müze binası (Müze arşivi, 2020)

Müzenin giriş katında, ziyaretçiyi “Kuruluş Odası” karşılamaktadır. Bu bölümde Osmanlı devletinin kuruluş zamanını anlatan bilgilendirici yazılar bulunmakta ve Ertuğrul Gazi’nin 400 kıl çadırıyla gelerek Söğüt ve Domaniç’te Osmanlı Devleti’nin temellerini atmasını simgeleyen bir kıl çadır sergilenmektedir (Şekil 4.80).

Şekil 4.80. Kıl çadır (Müze arşivi, 2020)

Müzenin giriş katında bulunan diğer bölümde Milli Mücadeleye damga vuran I. İnönü, II. İnönü, Metristepe Zaferlerinin yaşandığı ve düşmana Türklerin esaret altında yaşayamayacakları, vatanları için gerekirse canlarını feda edecekleri dersinin verildiği bir “Kurtuluş Odası” yer almaktadır (Şekil 4.81).

Şekil 4.81. Kurtuluş bölümünden (Müze arşivi, 2020)

Müzenin ikinci katında, “Zanaat Odası” bölümünde, “Sele-Sepetçi”, “Demirci”, “Ayakkabıcı”, “Yorgancı”, “Terzi”, “Dokumacı”, “Çömlekçi”, “İpekçi” ve “Bozacı” zanaatkârları küçük cam bölmeler içerisinde işini yaparken sembolize edilmiştir. Bu meslekler hakkında dijital ekranlarda mesleğin nasıl yapıldığını anlatan videolar aracılığıyla bilgi verilmektedir (Şekil 4.82 ve 4.83).

Şekil 4.82. Terzi (Müze arşivi, 2020)

Şekil 4.83. İpekçi (Müze arşivi, 2020)

Müze bünyesinde yer alan “Şehir Kahvesi”, “Avlu”, “Mutfak”, “Kına Gecesi”, “Gelin Odası”, “Misafir Odası” gibi bölümlerde şehrin sosyal-kültürel yaşantısı anlatılmaktadır. Bu odalar da cam bölmeler arkasında sergilenmektedir (Şekil 4.84, 4.85).

Şekil 4.84. Mutfak (Müze arşivi, 2020)

Şekil 4.85. Misafir odası (Müze arşivi, 2020)

Cumhuriyet Odası bölümü, Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk ve İstanbul Heyetinin ilk resmi görüşmesi olan Bilecik Mülakatı'na ithafen kurulmuştur (Şekil 4.86).

Şekil 4.86. Cumhuriyet odası (Müze arşivi, 2020)

Müzedede değişik zamanlarda “Usta Parmaklar”, “Taş Boyama”, “Tişört Boyama”, “Yaşatmaya Devam Ediyoruz” adı altında “İpek Böceği Etkinliği” ve “Anne Çocuk Kitap Okuma”, gibi birçok etkinlik de yapılmaktadır.

4.1.11. Aktopraklık Höyük Açık Hava Müzesi

İstanbul Üniversitesi ve Bursa Büyükşehir Belediyesi'nin destekleriyle kurulan müze, Aktopraklık sit alanı içerisinde yer almaktadır. 2004 yılında açılan müze, 2009 yılında Arkeopark Projesine dönüştürülmüştür. Avrupa'nın en büyük tarih öncesi parkı unvanına sahip bu alanda bölgede yapılan kazılar sonucunda ortaya çıkan Neolitik ve Kalkolitik dönemlere ait köy yaşamı buluntuları sergilenmektedir. Bölgenin tarih öncesinden günümüze kadar kültürel aşamaları tanıtıldığı müzede kurulum projesine, geleneksel değerlerin korunmasını ve aktarılmasını sağlamak amacıyla geleneksel bir köy oluşturulması da dâhil edilmiştir. Çevrede yer alan Eskikızılelma Köyündeki terk edilerek yıkılmaya

bırakılmış konutlar yerinde belgelendikten sonra sökülerek müze alanında yeniden inşa edilmiştir (<https://www.bursamuze.com/arkeopark-acik-hava-muzesi-513/>- Erişim Tarihi: 11-02-2021).

Bu geleneksel köy müzenin ilgi odağıdır. Ziyaretçinin geçmiş ile bugün arasında bir bağ kurmasını sağlamak amacıyla inşa edilen bu geleneksel köyde, evlerin yanı sıra; Köy Kahvesi, Ahır, Odunluk, Su Değirmeni, Çeşme, Ekmek Fırını, Ambar, Demirci Atölyesi, Pekmezlik, Gelin Odası, Dokuma Odası ve Mutfak gibi bölümler yer almaktadır (Şekil 4.87, 4.88, 4.89, 4.90, 4.91) (<https://www.bursamuze.com/arkeopark-acik-hava-muzesi-513/>- Erişim Tarihi: 11-02-2021).

Şekil 4.87. Köy evi (<https://www.bursamuze.com/arkeopark-acik-hava-muzesi-513/>- Erişim Tarihi: 11-02-2021).

Şekil 4.88. Köy Evi'nden bir görüntü (<https://www.bursamuze.com/arkeopark-acik-hava-muzesi-513/>- Erişim Tarihi: 11-02-2021).

Şekil 4.89. Mutfak (<https://www.bursamuze.com/arkeopark-acik-hava-muzesi-513/>- Erişim Tarihi: 11-02-2021).

Şekil 4.90. Gelin Odası(<https://www.bursamuze.com/arkeopark-acik-hava-muzesi-513/>- Erişim Tarihi: 11-02-2021).

Şekil 4.91. Dokuma Odası (<https://www.bursamuze.com/arkeopark-acik-hava-muzesi-513/>- Erişim Tarihi: 11-02-2021).

4.2. KIRŞEHİR İLİ İÇİN YAŞAYAN VE YAŞATAN MÜZE ÖNERİSİ

Bu bölümde UNESCO'nun 2003'de gerçekleştirilen 32. Genel Konferansı'nda kabul ettiği "Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesine" kavramı hakkında bilgi verilmiş, Kırşehir ili somut olmayan kültürel mirası göz önünde tutularak,

İl için bir yaşayan müze model önerisi sunulmuştur.

4.2.1. Somut Olmayan Kültürel Miras

UNESCO Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi'nde “Somut olmayan kültürel miras *“toplulukların, grupların ve kimi durumlarda bireylerin, kültürel miraslarının bir parçası olarak tanımladıkları uygulamalar, temsiller, anlatımlar, bilgiler, beceriler ve bunlara ilişkin araçlar, gereçler ve kültürel mekânlar”* anlamına gelir. Kuşaktan kuşağa aktarılan bu somut olmayan kültürel miras, toplulukların ve grupların çevreleriyle, doğayla ve tarihleriyle etkileşimlerine bağlı olarak, sürekli biçimde yeniden yaratılır ve bu onlara kimlik ve devamlılık duygusu verir; böylece kültürel çeşitliliğe ve insan yaratıcılığına duyulan saygıya katkıda bulunur. (<https://www.unesco.org.tr/Home/Page/>). Somut Olmayan Kültürel Miras;

1. Sözlü Gelenekler ve Anlatımlar,
2. Gösteri Sanatları,
3. Toplumsal Uygulamalar, Ritüeller, Şölenler,
4. Doğa ve Evrenle ilgili Uygulamalar,
5. El Sanatları

olmak üzere beş ana maddeye ayrılmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti bu sözleşmeye 2006 yılında taraf olmuş, Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde yeni yapılanma çalışmaları yapılmıştır. Ancak bu çalışmalara karşın somut olmayan kültürel mirasın müzeye dönüşümü yönündeki çalışmaların yetersiz olduğu düşünülmektedir (Çakır, 2016: 6).

Somut Olmayan Kültürel Mirasın beş ana başlığından birincisi olan “Sözlü Gelenekler ve Anlatımlar” masal, hikâye, mani, destan, efsane, türkü, atasözü, deyim, tekerleme, bilmece, ninni, ağıt ve benzeri ürünleri içermektedir. İnsanoğlunun ilk dönemlerinden itibaren aynı çevre, kavim veya coğrafya da doğup gelişen adet, gelenek, inanç ve törenlerin oluşumunda rolü olan bir çeşit masal sayılan sözlü gelenekte yaşayan anlatılara efsane, kahramanlık ve olağanüstü toplum olaylarını manzum ve uzun olarak anlatan edebiyat türüne masal, yedi hece dört dizeden oluşan bir anonim halk edebiyatı ürününe mani denir (Artun, 2014: 175, 134, 341). “Gösteri Sanatları”nın kapsamında Karagöz ortaoyunu, meddah, âşık atışmaları, halk oyunları, köy seyirlik oyunları gibi temaşa ürünleri “Toplumsal Uygulamalar, Ritüeller, Şölenler” in kapsamında doğum, sünnet, düğün, ölüm, asker uğurlama gelenek ve görenekleri, şölen, bayram, geleneksel sohbet

toplantıları ve törenler, “Doğa ve Evrenle ilgili Uygulamalar” ın kapsamında halk hekimliği, deneyimler sonucu kazanılmış doğa bilgileri ve halk inanışları, “El Sanatları” nın kapsamında da dokumacılık, bakırcılık, ahşap oymacılığı, demircilik, yorgancılık gibi usta-çırak ilişkisine dayanarak öğrenilen geleneksel meslekler yer almaktadır.

Türkiye'nin Somut Olmayan Kültürel Miras Listelerine kayıtlı Aralık 2019 tarihi itibariyle 18 adet unsuru bulunmaktadır. Bunlar;

- 2008 yılında Meddahlık Geleneği ve Mevlevi Sema Törenleri,
 - 2009 yılında Âşıklık Geleneği ve Karagöz
 - 2010 yılında Nevruz, Geleneksel Sohbet Toplantıları, Alevi- Bektaşî Ritüeli Semah ve Kırkpınar Yağlı Güreş Festivali,
 - 2011 yılında Geleneksel Tören Keşkeği,
 - 2012 yılında Mesir Macunu Festivali,
 - 2013 yılında Türk Kahvesi ve Geleneği,
 - 2014 yılında Ebru Türk Kâğıt Süsleme Sanatı,
 - 2016 yılında İnce Ekmek Yapımı ve Paylaşımı Geleneği ile Geleneksel Çini Sanatı,
 - 2017 yılında Bahar Bayramı Hıdırellez,
 - 2018 yılında Dede Korkut-Korkut Ata Mirası,
 - 2019 yılında Geleneksel Türk Okçuluğu,
 - 2020 yılında Minyatür Sanatı ve Geleneksel Zekâ ve Strateji Oyunu: Mangala
- dünya somut olmayan kültürel miras olarak listesine dâhil edilmiştir (<https://www.unesco.org.tr/Pages/126/123/UNESCO-%C4%B0nsanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1n-Somut-Olmayan-K%C3%BClt%C3%BCrel-Miras%C4%B1-Temsil%C3%AE-Listesi>).

4.2.2. Kırşehir İli Somut Olmayan Kültürel Mirası

Kırşehir yöresinde, Somut Olmayan Kültürel Mirasın “Sözlü Gelenekler ve Anlatımlar” başlığı altında yer alan masal, hikâye, mani, destan, efsane, türkü, atasözü, deyim, tekerleme, bilmece, menkıbe, ninni, ağıt gibi örneklerinden en önemlileri; halk hikâyelerinden “Şah İsmail” ve “Arzu ile Kamber”, efsanelerden “Terme”, “Karakurt

Kaplıcası” ve “Hırla” efsaneleri, masallardan “Zümrüdü Anka Kuşu”, “Topal Dev” ve “Civciv Sultan” olarak bilinmektedir. Kulaktan kulağa aktarılarak halk hafızasında yaşayan bu anlatılar toplumun benliğini, kültürünü gelecek nesillere aktarmada önemli bir rol oynar. Kırşehir’de bu anlamda yukarıda adı geçen sözlü anlatı örnekleri en tanınmış olanlarıdır. (Seyfeli, 1995: 61-62-87-102).

“Gösteri Sanatları” kapsamında ise yörenin köy seyirlik oyunları başta gelmektedir. Kırşehir köylerinde oynanan “Deve Oyunu” düğün ve kına gecelerinde sadece kadınların oynadıkları “Köse Oyunu” ve “Çingen Döğüşü” en bilinen köy seyirlik oyunlarından (Seyfeli, 1995: 412). Abdal Müziği de Kırşehir ve çevresinde bu kapsamda yer alan önemli bir kültürdür.

“Toplumsal Uygulamalar, Ritüeller, Şölenler” Kırşehir’de öncelikle Helebiş ve Ferfene gecelerinde yaşatılmaktadır. Bununla beraber, bulgur kaynatma ve Ahilik kültürü kapsamında yapılan etkinlikler yine toplumsal uygulamalar olarak Kırşehir’de karşımıza çıkmaktadır. Yörede “Yağmur Gelini”, “Yağmur Duası”, “Kış yarı gezme”, “Al basması” ve “Kurşun Dökme” gibi uygulamalar “Doğa ve Evrenle ilgili Uygulamalar” kapsamında yer almaktadır (Anonim, 1967;65, Anonim, 1973:133,134, Seçilmiş ve Atılgan (thrs):123-126, Seyfeli, 1995; 397).

Somut Olmayan Kültürel Mirasın “El Sanatları” başlığı altında Kırşehir ilinde halı ve düz dokumacılık en önemli el sanatlarından. Ancak günümüzde dokumacılık yörede artık yapılmamaktadır. Bununla birlikte yine yörenin önemli el sanatlarından Berdi yastıkçılığı ve Oniks taşı işlemeciliği de geleneğinden uzaklaşmış ve değişime uğramış olarak devam etmektedir (Etikan vd. 2020: 17-46,156,186).

4.2.3. Kırşehir Yaşayan ve Yaşatan Halk Kültürü Müzesi Önerisi

4.2.3.1. Müze’nin Adı

Kırşehir ili için önerilen müzenin adının “Kırşehir Yaşayan ve Yaşatan Halk Kültürü Müzesi” olarak belirlenmesinin, kapsamını en iyi şekilde açıklaması açısından uygun olacağı düşünülmektedir.

4.2.3.2. Müze’de Sunulacak Kültürel Değerler

Kırşehir ilinin somut olmayan kültürel miras öğelerinden bazıları “UNESCO Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi”nde açıklanan başlıklar temel alınarak aşağıda verilmiştir. İl için yapılan müze önerisinde öncelikle, yörenin bu başlıklar kapsamında yer alan ve yüzyıllardır var olan bu kültürel miras öğelerinin yer alması

düşünülmektedir.

4.2.3.2.1. Abdal Kültürü ve Neşet Ertaş

Abdal kelimesi literatüre Arapçadan girmiş kelime anlamı ise bedel kelimesinin çoğulu olup; “Bir şeyin veya bir kimsenin yerini tutmak” anlamındadır (Yılmaz, 2008: 15).

Kırşehir’de Abdal topluluğu “Ustalar Mahallesi” şimdiki adıyla Bağbaşı Mahallesinde yaşamaktadır. Köprübaşında bulunan kahvehanenin adı “Ustalar Kahvesi” olarak bilinmektedir. Türküleri, bozlakları, halayları Kırşehir’in her yerinde çalınıp söylenmekte ve gelenek halinde yaşatılmaktadır (Tokel, 2000: 18-19).

Abdal müziği, bir nesilden diğer nesile aktarımı yüzyıllar boyunca sürmüş ve özgün değerleri bozulmadan günümüze kadar gelmeyi başarmış bir gelenektir. Bu bağlamda, Abdal müziği ve Abdallık geleneği kültür çalışmaları açısından önem taşımaktadır. Abdallık geleneği, gönül kırmamayı, görünüşe değil görünüşün içindeki insana kıymet vermeyi, yaradan hariç her şeyden vazgeçmeyi, can incitmemeyi ve insana zarar verecek olumsuz duygu, düşünce ve davranışlardan uzak durmayı merkeze alan bir yaşam şeklidir.

Abdallık geleneğinin son dönemdeki en önemli temsilcileri Muharrem Ertaş ve Neşet Ertaş’tır. Abdal müziğini geniş kitlelere tanıtmışlardır. “Bozkırın Tezenesi” ve “Son Abdal” olarak ta bilinen Neşet Ertaş 2012 yılında hayatını kaybetmiştir (Keskin, 2014: 100).

4.2.3.2.2. Helebiş ve Ferfene Eğlenceleri

Geleneksel sohbet toplantıları 2010 yılında Somut Olmayan Kültürel Mirasın Temsili Listesinde yer almıştır. Kırşehir’de bir eğlence biçimi ve sözlü kültürün taşıyıcısı, yemekli sohbet ve eğlence toplantıları olan “Helebiş” ve “Furfene” sohbet toplantıları geçmişten günümüze kadar devam etmiştir.

Helebiş toplantıları, Kırşehir’de uzun yıllar bir gelenek olarak devam eden, erkeklerin katıldığı bir sazlı sözlü eğlence toplantıdır. 15-20 kişilik gruplar önceden belirlenmiş bir tarihte, genellikle nisan aylarında, bir araya gelmektedir. Dönemsel olarak düzenlenen bu toplantılar eğlence geleneğine dönüştürülerek Ankara ve İstanbul’da da toplantılar düzenlenmiştir. Resmi olmamakla birlikte helebiş toplantılarında bir başkan seçilmektedir. Bu başkanlık görevini uzun yıllar Kırşehirli ozan Şemsi Yastıman yapmıştır (Merdin, 2016: 235-236).

Az sayıda ustanın katılımıyla helebiş toplantıları 2000’li yıllara kadar devam etmiştir. Bu ustaların bazılarının vefat etmesi ve yeni neslin bu geleneği devam ettirmemesi sonucu helebiş toplantıları sona ermiştir (Merdin, 2016: 238).

Türklerde herfane / herfene / arfene / erfene / gibi adlarla anılan yemekli toplantılar Kırşehir’de “Ferfene” adıyla yapılmaktadır. Birden çok kişinin katıldığı eğlenilen, sohbet edilen yemekli bir toplantıdır. Genellikle soğuk kış gecelerinin seçildiği ferfene toplantılarında tavuk ve bulgur pilavı ana yemek olarak sunulmaktadır (Merdin, 2016: 238).

Ferfene geleneği sohbet, oyun ve ikram gibi bölümlerden oluşmaktadır. 20’li 30’lu yaşlardaki erkeklerin birtakım yiyecekleri tavuk, bulgur, yağ, ekmek vb. gidilen evin hanımına önceden teslim edilmesiyle başlayan eğlence, türkü ve sohbet eşliğinde devam etmektedir (Merdin, 2016: 239).

Geç saatlere kadar devam eden bu toplantılarda dargın olanlar barıştırılır, sevgi ve saygının pekiştirilmesi sağlanır. Bu bağlamda ferfene toplantıları, sosyalleşme, dayanışma ve dostluk gibi fonksiyonlara sahip olup var olan kültürel değerleri günümüze kadar taşımıştır.

4.2.3.2.3. El Sanatları

Kırşehir Anadolu’nun en eski Türk yerleşim yerlerinden biridir. Selçuklu Dönemi’nde yöreye yerleşen Türkler, burayı köklü bir Türk kenti haline getirmişlerdir. Dolayısıyla Türk kültürünün de köklü bir gelişim gösterdiği bölge başta dokumacılık olmak üzere önemli bir el sanatı merkezi olmuştur. Dokumacılık sanatının yüzyıllar boyunca devam etmesiyle yaygı, seccade, namazlağı, halı minder, halı yastık, sedir kilimi, duvar kilimi gibi dokumalar hem yörenin önemli bir geçim kaynağı olarak hem de kullanım amaçlı dokunmuştur. Yörede taş işlemeciliği de yaygın olarak yapılmıştır. Mermer ve Oniks taşı işlemeciliği il ekonomisinde önemli yer tutmuştur. El sanatları açısından özellikle oniks taşı işlenerek üretilen ürünler yakın illerden Nevşehir’in daha turistik bir bölge olması nedeni ile Nevşehir, Ürgüp, Avanos gibi merkezlerde pazarlanmıştır. İl merkezinde bulunan Uzun Çarşı bir dönem ilin el sanatları merkezi olmuştur. Bugün de faaliyetine devam eden bu çarşı geçmişte, yörenin marangoz, demirci, bıçakçı, saraç, kalaycı, bakırcı, ayakkabı üreticisi ve tamircisi vb. gibi zanaatkârlarının bir arada faaliyetlerini yürüttüğü önemli bir alışveriş merkezi şeklinde çalışmıştır. Ancak zamanla el sanatları anlamında üretim yapan işletme sayısı azalmıştır. Birkaç yorgancı ile bir marangoz dışında el sanatı esnafı bulunmamaktadır. Yorgancılık da yörede Anadolu’nun birçok yerleşim yerinde olduğu gibi eski ve köklü bir uğraşdır. Endüstrinin gelişmesi ile hazır yorganların piyasaya girmesi, daha ucuza ve kolaya temin edilen bu ürünlere ilgiyi arttırmış ve el yapımı yorgancılık başka yörelerde olduğu gibi Kırşehir’de de azalmıştır. Çeyiz ve sünnet gibi özel günler için verilen siparişler dışında çok fazla üretim yapılamamaktadır. Ahşap işlemeciliği, berdi yastıkçılık, bitkisel örücülük gibi

el sanatları artık yörede tamamen bitmiş el sanatlarıdır. Oyacılık ve çorap örücülüğü devam ettirilmektedir. Tuz lambası yapımı da yakın zamanda yeni bir el sanatı olarak yörede gelişmeye başlamıştır (Etikan vd. 2020: 17, 156, 165, 179, 186, 192, 198, 206, 215, 225).

4.2.3.2.4. Ahilik Kültürü

Ahilik, kökleri eski Türk törelerine dayanan ve Anadolu’da gelişim gösteren esnaf, zanaatçı, çiftçi vb. bütün çalışma kollarını içine alan teşkilattır (<https://sozluk.gov.tr/>). Ahilik konusu üzerinde çalışmaları olan bazı araştırmacıların görüşleri aşağıda verilmiştir.

Ahilik, esnaf ve tüccarlar arasında dayanışma, birlik ve beraberlik esasına dayalı olarak kurulmuş bir teşkilattır (Şimşek, 2002: 16). Ahilik, eski Türk kültürüne dayanan, Selçuklu ve daha sonra da Osmanlının yükselmesine kadar olan dönemde gelişme gösteren, bütün çalışma dallarını içine alan bir teşkilattır (Köksal, 2007: 10-11).

Ahilik, sosyal dayanışma ve yardımı, milli birlik ve bütünlüğü benimseyen, kardeşlik ve dostluk içinde toplum ahlakına bağlı, ihtiyaç maddelerini kaliteli ve ucuz üretmeyi öngören bir teşkilat biçimidir (Merdin, 2016: 229).

Ahi kelime anlamı akı, eli açık, cömert anlamlarına gelmektedir. Toplumda yardımlaşma ve dayanışmayı esas alan “Kalbinizi Allah’a, kapınızı 72 millete açın” diyen Ahi Evran gibi din, dil, ırk ayrımı gözetmeksizin toplum düzenini sağlamaya çalışan Türk esnaf teşkilatıdır (Dede, 2018: 13).

Kırşehir’e yerleşmiş olan Ahi Evran (1172-1262) ya diğer adı Şeyh Nasruddin Ebu’l-Hakayık Mahmud Bin Ahmed El-Hoyi esnaf ve sanatkârları “Ahilik Teşkilatı” adı altında toplamıştır (Dede, 2018: 15). Kurduğu teşkilat ile çoğunluğunu esnaf kesiminin oluşturduğu halkı uyarmış, sosyal ve ahlaki kuralları ile dayanışmayı ve ekonomik hayatı belli bir düzeyde tutmuştur (Akgün, 2006: 16).

Ahiliğin amaçları; İnsanları hem ahlâken, hem de meslekî, yönden eğiterek üretici ve topluma yararlı bir duruma getirmek; inançlı, ahlâklı, şuurlu ve üretici bir toplum oluşturmak, insanlar arasında karşılıklı anlayış, güven ve rıza duygularıyla iş bölümü ve iş birliği kurarak toplumda sosyal ve ekonomik dengeyi sağlamaktır (Köksal, 2007: 13). 1965 yılından beri sanatkârların ve esnafın piri olan Ahi Evran adına geleneksel olarak her yıl “Ahilik ve Esnaf Bayramı” düzenlenmektedir (Köksal, 2007: 146-147). Bu kutlamalar sırasında kültürel etkinlikler düzenlenmektedir. Örneğin, Ahilikte önemli bir yere sahip olan zanaatkârların eğitimi sonucunda düzenlenen, esnaf merasimi olan “Şed Kuşatma” halk tarafından beğeniyle izlenmektedir (Akgün, 2006: 16).

4.2.3.2.5. Kayın Gitme

Kırşehir düğün geleneklerinden biriside “Kayın Gitme” dir. Kayın gitme geleneğinde; kına gecesi kız evinde kına yakılırken, kızın erkek kardeşleri ve yakın akrabalarından delikanlılar oğlan evine baskına gider. Yörede kayınlık oldukça kıymetlidir. Oğlan tarafı baskına gelen kayınların tüm isteklerini yerine getirir aksi takdirde ertesi gün gelini almak zorlaşır. Masalar kurulur, kız tarafının erkekleri sabaha kadar yer içer eğlenir. Sabaha karşı oğlan tarafı “Tan Pilavı” hazırlar. Pilav yendikten sonra herkes dağılır (Seyfeli, 1995: 358-359).

4.2.3.2.6. Bulgur Kaynatma

Kırşehir’de ailelerin kış hazırlıkları arasında en önemlilerinden birisi bulgur ve düğ yapmaktır. Bulgur kaynatma işini genellikle kadınlar yapar. Hemen her mahallede 3-4 tane soku taşı bulunur ve ailenin tüm fertleri soku döğmeye katılır. Soku dövülürken oradan geçen her kim olursa olsun birkaç tokmak da olsa yardım eder. Bulgur dövülüp kurutulduktan sonra ayıklanır çekicilere çektilerle istenilen miktarda bulgur ve düğ yapılır. Artık günümüzde mahallelerde bulgur kaynatılmamaktadır. Köylerde ise az kişi tarafından bu gelenek devam ettirilmiştir. İhtiyaç halinde bulgur hazır satın alınmaktadır (Seçilmiş ve Atılğan (thrs), 138-139).

4.2.3.2.7. Yağmur Gelini

Kırşehir’de yağmur yağmadığı zaman, çocuklar bir araya toplanır ve bir kız çocuğunu gelin olarak seçerler. Bu geline iki kat entari giydirilir ve beline kuşak bağlanır. Başına bir kalbur konur ve ellerine birer kaşık verilir. Üstten giydirilip belinden kuşakla bağlanan ikinci entarinin eteği kalburun üstünden geçirilir. Hazırlanan yağmur gelini önde, arkasında da mahallenin çocukları, ellerinde kaplar ile tekerleme söyleyerek ev ev gezmeye başlarlar. Ev sahipleri bir elinde bir tas su diğer elinde hediyelerle dışarı çıkarlar. Elindeki bir tas suyu yağmur gelinin başından aşağı boşaltır. Kuru üzüm, ceviz gibi hediyelerden gönlünden koptuğu kadar verir. Çocuklar topladıkları bu hediyeleri bir araya getirip yerler (Seyfeli, 1995; 397).

4.3. KÜLTÜREL DEĞERLERİN MÜZEDE SUNUM BİÇİMİ

4.3.1. Ana mekân

Kırşehir yöresine ait kültürel değerlerin sunumu için en az altı odası ve avlusu olan bir mekâna ihtiyaç vardır. Kırşehir’de atıl durumda bulunan konaklardan biri restore edilerek bu ihtiyaç karşılanabilir. Müze olarak kullanılacak mekânın odaları “Halk İnanışları ve

Sözlü Kültür Odası”, “El Sanatları Odası”, “Ahilik Kültürü Odası”, “Abdal Kültürü ve Müzik Odası”, “Mutfak Odası” ile Sohbet ve Drama Odası” şeklinde düzenlenebilir. Bu şekilde bir düzenleme ile yöreye ait, inanışlar, masallar, atasözleri, mani ve destanlar, ritüeller, bazı el sanatları, Ahilik kültürü, köy seyirlik oyunları, bazı toplumsal uygulamalar, Abdal kültürü ve yöre geleneksel müziği ile beslenme geleneklerinin tanıtımı ve gelecek nesile aktarımı büyük ölçüde sağlanabilir. Bu ortamlarda kültürün görsel ya da kurgusal tanıtımı yaşayan müze yaklaşımına uygun olarak ziyaretçilerin de katılımı sağlanarak yapılmalıdır.

Ayrıca mekân planlaması yapılırken, hem müzeye gelir getirmesi hem de ziyaretçilerin ihtiyaçlarını karşılamak ve keyifli vakit geçirmelerine katkı sağlamak amacıyla restoran, kafeterya gibi yeme içme alanları da oluşturulmalıdır. Bununla beraber müze bünyesinde yöre kültürünü tanıtıcı turistik-hediyelik eşya satış ofisi de yer almalıdır. Bu satış ofisinde satılacak ürünler öncelikli olarak yörenin el sanatları ustaları tarafından üretilip satışa sunulmalı ve hatta satış ofisi imkanlar dahilinde üretim atölyeleri şeklinde planlanmalıdır.

4.3.2. Halk İnanışları ve Sözlü Kültür Odası

Bu odada aşağıda belirtilen etkinlikler yapılabilir:

- Kırşehir ili halk inanışları arasında yer alan kurşun dökme, tuz çevirme, balmumu dökme ve tütütme gibi inanışlar tanıtılır ve bunlardan bazılarını müze personeli eşliğinde ziyaretçilerin deneyimleyebileceği bir ortam yaratılabilir.
- Belirli zaman aralıklarında diş hediği geleneği canlandırılabilir. Ziyaretçiler yeni diş çıkaran bebeğin ailesinin yakınları, komşuları gibi etkinliğe dâhil edilebilir.
- Nazar inanışı ve ritüelleri hakkında bilgi verilebilir. Ayrıca yöre inanışına uygun nazarlıklar tasarlanarak müze satış yerinde satışa sunulabilir. Bu tip satışlar ürün çeşitliliği artırılarak sürdürülebilir ve müzedeki bazı etkinliklerin maddi kaynağı bu yolla sağlanabilir.
- Atasözleri, deyimler, tekerlemeler, bilmeceler, maniler, efsane, masal ve halk hikâyeleri eğlenceli ve eğitici şekilde sunulabilir.

Bunun için yapılabilecek örnek bir uygulama aşağıda verilmiştir:

Ziyaretçilere, Kırşehir’in önde gelen tarım ürünlerinden olan ceviz kabukları içerisine maniler yerleştirilip bir sepetten çektilir ve çıkan mani yorumlanır. Bu maniler aşk, gelin-kaynana manileri gibi konularına göre sınıflandırılabilir.

Ayrıca görevli bir kişi tarafından ziyaretçilere Kırşehir yöresine ait masal, efsane ve halk hikâyeleri anlatılabilir.

4.3.3. El Sanatları Odası

Kırşehir el sanatları bakımından geniş bir çeşitliliğe sahiptir. Bu odada başta yöre halı ve düz dokumacılığı olmak üzere mekânın elverdiği ölçüde el sanatları sunulabilir.

Bu odada aşağıda belirtilen etkinlikler yapılabilir:

- Dokumacılıkta hazırlık aşamasını oluşturan kirmanla yün iplik eğirme ve ipliklerin boyanması işlemleri kurgusal bir şekilde canlandırılabilir. Bu aşamalar ziyaretçilerin deneyimleyebileceği şekilde de organize edilebilir. Görevli müze personeli ile kirmanda iplik eğirmeyi, ana mekânın avlu ya da bahçesine kurulan ocaklarda boya bitkileri ile iplik boyamayı deneyimleyebilir. Ayrıca odaya kurulacak bir dokuma tezgâhında da ilme atma deneyimi ziyaretçilere yaşatılabilir. Burada önemli olan dokumacılığa ait her uygulama yöre geleneğine ve kültürüne uygun olmalıdır.

- Oniks taşı ve tuz işleme konusunda gelen ziyaretçiler bilgilendirilebilir. İşlenmiş olan tuz ve oniks taşı ürünler müze satış yerinde hediyelik eşya olarak satışa sunulabilir.

- Yöre kadınları ile işbirliği içerisinde üretilen yöreye ait oya işleri yine müze satış yerinde hediyelik eşya olarak satışa sunulabilir. Bu uygulama müzeye bazı faaliyetlerde maddi kaynak sağlarken kadınlara da bir ek gelir sağlaması açısından yararlı olabilir.

4.3.4. Ahilik Kültürü Odası

UNESCO 40. Genel Konferans kararıyla 2021 yılında **Ahi Evran'nın Doğumunun 850. Yıl Dönümü** UNESCO Anma ve Kutlama Yıl Dönümleri Programına alınmıştır. Ahilik Kültürü ve Sohbet Odası'nda bu kapsamda aşağıdakiler sunulabilir.

- Ahi Baba kıyafetli bir kişi gelen ziyaretçilere ahiliği anlatır. Belirli günlerde şed kuşanma töreni dramatize edilebilir. Yine belirli günlerde Ahi helvası pişirilerek gelen ziyaretçilere ikram edilir. İsteyen ziyaretçiler ahilik yemini edebilir.

4.3.5. Abdal Kültürü ve Müzik Odası

Kırşehir, UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'na dâhil olan Türkiye'nin ilk ve tek müzik şehridir. 30 Ekim 2019 tarihinde Müzik alanında "UNESCO Yaratıcı Şehir" unvanı almıştır. Zengin müzik kültürüne sahip Kırşehir'in başta Âşık Sait olmak üzere, Âşık Musa, Âşık Kerem, Âşık Seyfullah ve Âşık Şemsi Yastıman Kırşehir'in ünlü halk ozanlarıdır (Şahin,

2007:332). Halkın yaşantısının içinden çıkan türkü ve bozlaklar abdal geleneğinin en ünlü temsilcileri olan Muharrem Ertaş, Çekiç Ali (Ali Ersan), Hacı Taşan ve Neşet Ertaş'ın eşsiz yorumlarıyla tanınmıştır.

Bu odadaki sunum aşağıdakiler gibi olabilir.

- Bir müze görevlisi Abdal kültürü ve yöre müzik geleneği hakkında bilgi verebilir. Beraberinde bu müzik geleneğinin önemli ustalarını, ozanlarını tanıtabilir.
- Odanın duvarları Kırşehir önde gelen ozanlarının fotoğrafları ile süslenir. Her fotoğrafın altında o ozanın türkülerinin ziyaretçi tarafından istenildiğinde dinlenebileceği bir ses düzeni oluşturulur.
- Ayda bir kere gibi belirli zamanlarda düzenlenmek üzere yerel sanatçıların ziyaretçilerle bir araya gelebileceği küçük konserler verilebilir. Ziyaretçiler belli bir ücret karşılığında bu etkinliklere katılabilir.

4.3.6. Mutfak Odası

Bu odada yapılabilecekler aşağıdaki belirtilmiştir.

- Kırşehir mutfak kültüründe kullanılan araç ve gereçler bu odada sergilenebilir.
- Ziyaretçiler taş değirmende buğday öğütüp un haline getirmeyi deneyimleyebilir. İsteyen ziyaretçiler yufka açma yapma deneyimi yaşayabilir.
- Mevsiminde müzenin avlu kısmında bulgur kaynatılır ve kurutulur. Benzer şekilde, elde edilen bulgur ve düğüler bu odada sergilenir ve müze satış yerinde satışa sunulur.
- Yörenin en önemli tarım ürünlerinden olan ceviz üreticilerle işbirliği yapılarak müze satış yerinde satışa sunulur.
- Mutfak odasının yakınında Kırşehir besin saklama kültürünün yansıtıldığı bir kiler odası oluşturulup burada küpler, kuru erzak, hevenkler ve kışlık besinler sergilenir.
- Kırşehir mutfak kültürünü yansıtan ve coğrafi işaret tescil belgesi alan geleneksel yemeklerinden “çullama” yemeği, “höşmerim” tatlısı ve düğünlerde pişirilen “çirleme” yemeği belirli zamanlarda hazırlanarak gelen ziyaretçilere sunulur. Bu tip etkinlikler belli periyotlarda yapılır ve önceden duyurulur. Ziyaretçiler belli bir ücret karşılığında bu etkinliklere katılabilir.

4.3.7. Sohbet ve Drama Odası

- Bu odada Helebiş ve Ferfene eğlenceleri düzenlenebilir. Bu sohbetler ayda bir yapıldığından her ayın belirli bir gününde bu eğlence önceden duyurularak katılmak isteyen ziyaretçilerle birlikte gerçekleştirilir. Ziyaretçiler böylelikle yörenin bu sohbet ve eğlence gelenekleri deneyimleyebilir. Ziyaretçiler belli bir ücret karşılığında bu etkinliklere katılabilir.

- Yörenin köy seyirlik oyunları derlenerek bunlardan biri ya da birkaçı belli zaman aralığında müze mekânında sergilenebilir. Ziyaretçilerin oyunlara oyuncu olarak dâhil edilmesi sağlanabilir.

- “Kayın gitme” gibi bazı toplumsal uygulamalar ve “Yağmur gelini” gibi ritüeller bu mekânda canlandırılabilir.

Müze ana mekân koşulları ve bu mekânda sergilenebilecek yöresel kültür yukarıda belirtilen örnekler ışığında genişletilebilir ve çeşitlendirilebilir. Yine aynı şekilde koşullar elverdiği ölçüde ziyaretçilerin kültürü anlatma, tanıtmaya ve aktarma faaliyetlerine birebir katılma olanakları da zenginleştirilebilir. Yaşayan müze anlayışına göre ziyaretçinin kültürü deneyimleyerek öğrenmesi önceliklidir.

Müze görevliler eşliğinde gezilmeli, bu görevliler sergilenen kültürel öğeler hakkında rehberlik edecek yetkinlikte, alanında uzman ve usta kişilerden oluşmalıdır.

Müze ziyaretçilerin çekilebilmesi için bazı tanıtım faaliyetleri yapılmalıdır. Bu amaçla gazete ve dergiler gibi yazılı basından faydalanılmalı, müzeyi tanıtıcı broşür, el ilanı ve ya kitapçıklar hazırlanıp dağıtılmalıdır. Web sayfası kurulması, sayfa üzerinden sanal tur uygulaması başlatılması ve sosyal medya hesapları oluşturulması da tanıtıma katkı sağlayacaktır. Ayrıca tüm bu tanıtım faaliyetleri bir ya da birden fazla yabancı dile çevrilerek sunulmalıdır.

BÖLÜM V

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Somut olmayan kültürel mirasın kapsamını toplumların yaşam biçimleri ile ortaya koydukları tüm kültürel birikimleri oluşturmaktadır. Bu anlamda yaşayan müzeler de toplumun kültürünü, yaşam biçimini olduğu gibi koruma altına almış ve her yaş grubundan ziyaretçiye bunu deneyimleyecek ortamlar yaratarak aktarmayı görev edinmiş müzelerdir. Böylelikle yaşayan müzeler kültürü koruyarak nesilden nesile taşımaya yardımcı olurken, aynı zamanda kültürü anlamada ve tanımada da eğitsel bir rol oynamaktadır. Yaşayan müzeler, ziyaretçilerini cansız manken ve mumyalar yerine rehberler eşliğinde karşılayıp ziyaretçide misafirlige gitmiş hissi uyandırmaktadır. İnsanı ve sözü ön plana alan bir anlayış sergilemekte ve kültürün deneyimlenerek yaşatıldığı ve eğlenerek öğretildiği bir kültür merkezi görevi görmektedir. Ziyaretçiler bu kültürel ortama müzede geçirdikleri zaman içerisinde katılımcı bir şekilde dâhil olmaktadır.

Büyük Önder Mustafa Kemal Atatürk, 16-07-1921 tarihinde gerçekleştirilen Eğitim Kurultayı'nda öğretmenlere hitaben yaptığı konuşmasında;

“ Şimdiye dek sürüp gelen okuma ve yetiştirme yanlışlıklarının ulusumuzun gerilemesinde en önemli nedenlerden biri olduğu kanısındayım. Onun için bir ulusal eğitim izlencesinden söz ederken eski çağdaki asılsız uydurmalarından, yaradılışımıza hiç de uymayan yabancı düşüncelerden, Doğu'dan ve Batı'dan gelebilen bütün etkilerden tümüyle uzak, ulusal kişiliğimiz ve tarihimizle uyumlu bir kültürü kastediyorum. Çünkü ulusal dehamızın tam olarak, gerçekten gelişmesi ancak böyle bir kültürle sağlanabilecektir. Rasgele bir yabancı kültürü benimsemek, şimdiye dek uygulanıp durulanan yabancı kültürlerin yıkıcı sonuçlarını yineletmekten başka işe yaramaz.”

sözleriyle bir milletin devamlılığını sağlamak için tarihini, kültürünü ve atalarını tanımalarının ne kadar önemli olduğunu vurgulamıştır (URL-4, 2021: parag. 3).

Yapılan çalışma sonucunda Kırşehir'de yaşayan birçok sözlü kültür ve gelenek olduğu görülmektedir. Bu değerlerin gelecek kuşaklara aktarılması toplumun en önemli görevlerinden biri olmalıdır. Bu amaçla Kırşehir ili için bu çalışmada sunulan yaşayan müze model önerisi genişletilebilir. İmkan dahilinde yeterli bütçe ayarlandığında geniş bir alan içerisinde Kırşehir konağı, köy evi, tandırlık, ahır, ağıl, geleneksel çarşı, oyun alanı, köy kahvesi, ve atölyelerden oluşan bir kompleks inşa edilebilir. Konak, oturma odası, gelin odası, mutfaktan oluşur. Geleneksel çarşı kısmında çeşitli meslekler bulunabilir ve burada üretilen ürünlerin satışı yapılabilir. Oyun bahçesinde yetişkin ve çocuk oyunlarının

yanında seyirlik oyunlar düzenlenebilir. Atölye kısmında Oniks taş işleme, tuz işleme, çömlek yapımı ve dokuma atölyeleri faaliyet gösterebilir. Bu çalışmada sadece temelde neler yapılacağı ana noktalar şeklinde belirtilmiştir.

Üniversiteler, kamu kurumları, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve gönüllü vatandaşlar öncülüğü ve işbirliğinde kültür korumaya alınmalıdır. Bu bağlamda, Yaşayan Kültürel Miras Müzeleri'nin kurulması kültürün gelecek nesillere aktarılması açısından oldukça önemli olup, bu yönde atılan her adım ve gösterilen her çaba da değerlidir.

KAYNAKÇA

- Akgün, D. (2006). Kırşehir Türkülerinde İnsan, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.
- Anonim, (1967). *Kırşehir İl Yıllığı*. Ajans Türk Matbaacılık Sanayi, Akara 165s.
- Anonim, (1973). *Kırşehir İl Yıllığı*. Kırşehir: Kırşehir İli Cumhuriyetin 50. Yıl Yayınları, Sayı:1, 370s.
- Artun, A. (2006). Müze ve Modernlik Tarih Sahneleri-Sanat Müzeleri 1, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Baltacı, H. (2015). Türkiye’de Çağdaş Müzeciliğin Yansımaları Üzerine Bir Değerlendirme: Sadberk Hanım Müzesi Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi. Erzurum, s-7.
- Bayraktaroğlu, S. (1999). Seccade, Erdem, 10(28), 57-64.
- Buyurgan, S. (2017). Yaşayan ve Yaşatan Müze, Yaratıcı Drama Dergisi, 12(2), 127-136.
- Çakır, N. (2016). Türkiye müzecilik belleğinde somut olmayan kültürel mirasın araştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi. İstanbul.
- Çiftçioğlu, D. (2017). Çağdaş Müzecilik Bağlamında Başkent Üniversitesi Müzesi Model Önerisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Başkent Üniversitesi. Ankara.
- Dede, Y. (2018). Kırşehir âşıklık geleneğinde Âşık Şemsi Yastıman. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi. Kütahya.
- Demir, S. (2017). Sözel Belleğin Müzede Sergilenişi, Fanus Kitap, İstanbul.
- Erbay, M. (2011). Sergileme ve Sunum Tekniklerinin Planlanması, Beta Yayıncılık, 1. Basım, İstanbul s-89.
- Etikan, S. (2013). Yöresel Kültürel Mirasın Korunması ve Tanıtılmasında Müzecilik Faaliyetleri; Özel Kapadokya Kültür Müzesi Örneği, II. *Yöresel Ürünler Sempozyumu ve Uluslararası Kültür/Sanat Etkinlikleri*, Yayınlanmış Bildiri. Antalya, s-3.
- Etikan, Sema, Filiz N. Ölmez, Hande Kılıçarslan ve Cenk Şahin. *Kırşehir El Sanatları*, Ankara: Gece Kitaplığı Yayınları. 2020.
- Gün İsmayilov, N. (2007). Modern Sanat Müzeleri ve Toplum İlişkisi, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Yeditepe Üniversitesi. İstanbul, s-8.
- Karabıyık, S. (2007). Çağdaş Sanat Müzeciliği Kapsamında Türkiye’deki Müzecilik Hareketlerine Bir Bakış, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Atatürk Üniversitesi. Erzurum, s-4.
- Karaduman, Ü. (2017). Müze Tanıtım: Yaşayan Müze, *Folklor Akademi Dergisi*. Cilt:23, Sayı:92, 227 – 230.
- Keskin, A. (2014), Geleneksel Abdal Müziğinin Temsili ve Neşet Ertaş, *Uluslararası Sosyal Araştırma Dergisi*, 7 (34) 99- 112.
- Köksal, M. (2007), Ahilik Kültürünün Dünü ve Bugünü, Kırşehir Belediyesi Eğitim Kültür Daire Başkanlığı Yayınları, Kırşehir.
- Mergenci, R. ve Onur, B. (2000). Yaratıcı Düşünme ve Müzeler, *Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları*, Ankara, s-49.

- Öztürk Merdin, A. (2016). Ahilikten Kaynaklanan Kırşehir Sohbet Toplantıları, *Anadolu Sohbet Gelenekleri ve Yaren, Yayınlanmış Bildiri*, Çankırı s-237.
- Seçilmiş, G., Atılğan M. (Thrs) Anadolu Kültürünün Nazar Boncuğu Kırşehir'in Gelenek ve Göreneklere. Kırşehir: Kırşehir Valiliği Kültür Hizmeti. Yayın No: 13.
- Seyfeli, M. (1995). Kırşehir Halk Edebiyatı Folklor ve Enoğrafyası. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi. Kayseri.
- Şahin, H. (2007). Geçmişten Bugüne Kırşehir, Kırşehir ve İlçeleri Dayanışma Kültür Derneği Yayını, Sarıyıldız Basımevi, Ankara, 527s.
- Şimşek, M. (2002), TKY ve Tarihteki Bir Uygulaması Ahilik, Hayat Yayınları, İstanbul.
- Tezcan Akmeahmet, K. (2017). Yaşayan Müze Kavramı Üzerine Bir İnceleme, *Yaratıcı Drama Dergisi*, 12(2), 1-16.
- Tokel, B. B. (2000), Neşet Ertaş Kitabı, Akçağ Yayınları, Ankara
- Türker, A. ve Özaltın Türker, G. (2016). Deneyimsel Pazarlamanın Halk Bilimi Ürünlerinde Kullanımı: Yaşayan Müze Örneği, *Akademik Bakış Dergisi*, 58, 702 – 716.
- Yavuz, S. (2020). Ders Notu, *Müzecilik: Dünya ve Türkiye Müzeleri*, İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, Kültürel Miras ve Turizm Ön Lisans programı. http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/kulturelmiras_ao/mdtmuzeleri.pdf
- Yenigül, S. B. ve Silav, M. (2019). Ankara Altınköy Açık Hava Müzesi: Kentte Köyü Yaşamak, *İdil* 56 s-524 - 534.
- Yılmaz, A. (2008), Kırşehir Örneklemeyle Anadolu Abdalları, Kültür tarih yayınları Serisi.
- Anonim, (2013). *Gümrük Hanı: Yaşatılan Geleneksel El Sanatları ve Ustaları*, Şahinbey Belediyesi ve ÇEKÜL Vakfı'nın kültür hizmeti.
- Maclean, T. (1998). *The Making of Public History: A Comparative Study of Skansen Open Air Museum, Sweden; Colonial Williamsburg, Virginia; and the Fortress of Louisbourg National Historic Site, Nova Scotia*, *Material History Review* 47, 21-32.
- Oğuz, Ö. (2003). "Türkiye'de Halkbilimi Müzeciliği ve Sorunları Sempozyumu" (Açılış Bildirisi), Türkiye'de Halkbilimi Müzeciliği ve Sorunları Sempozyumu Bildirileri, s. 11-14, Ankara: Gazi Üniversitesi Türk Halkbilimi Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.

Web Kaynakları

<https://www.unesco.org.tr-Erişim> tarihi: 24-01-2021

<https://www.skansen.se/en/stenstugan-Erişim> tarihi: 01-02-2021

<https://www.sahinbey.bel.tr/idet/321/967/gumruk-hani-Erişim> Tarihi: 09-02-2021

<https://www.boyabat.bel.tr/proje/yasayan-kulturel-miras-muzesi-Erişim> Tarihi: 09-02-2021

<https://www.bursamuze.com/arkeopark-acik-hava-muzesi-513/-Erişim> Tarihi: 11-02-2021

URL-4:http://turkoloji.cu.edu.tr/ATATURK/ataturk_ogretmen.php-Erişim Tarihi: 02-04-2021

EKLER

Bu bölümde resmi yazışmalar sonucunda müzelerden alınan izin belgeleri sunulmaktadır.

Evrak Kayıt Tarihi ve Numarası: 21/01/2021-3528

T.C.
ALTINDAĞ BELEDİYE BAŞKANLIĞI
Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü

Sayı : E-55533180-730.08.03-3528
Konu : Anket İzni (Seda ALTINBAŞ)

AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı Bağbaşı Yerleşkesi 40200-
Kırşehir

İlgi : Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Rektörlüğü (Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı) 16.11.2020
tarihli ve 67873788-730.08.03-21366 sayılı yazısı.

Üniversitenizin, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Geleneksel Türk El Sanatları Anasanat Dalı Tezli
Yüksek Lisans Programı 181179005 numaralı öğrencisi Seda ALTINBAŞ'ın "Yaşayan Müze Anlayışı
ve Kırşehir İli İçin Bir Model Önerisi" konulu yüksek lisans tezine kaynak teşkil etmesi için müzemizden
materyal toplamak istemektesiniz.

Bu bağlamda söz konusu öğrencinin gerekli çalışmaları, görevli müze uzmanları gözetiminde
yapılmasına izin verilmiştir.

Bilgilerinize arz/rica ederim.

Muhammed Sadık ERDOĞAN
Müdür V.

Ek:
1- . (1 sayfa)
2- İlgi Yazı

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesine göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Pili Kodu: 77022

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Fark Adresi:
<https://ebys.altindag.bel.tr/enVision/Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?V=BEND521E11>

Altındağ Belediye Sarayı, Hacettepe Mah. Anafartalar Cad.
No: 177, 06230 Altındağ - Ankara/Türkiye
Telefon No:0312 507 00 05 Faks No:0312 309 19 29
e-Posta:basin@altindag.bel.tr İnternet Adresi: <http://www.altindag.bel.tr>
Kep Adresi:altindagbelediyesi@hs02.kep.tr

Bilgi için: Nur Gülbeyaz KUYUMCU
Unvan: Büro Elemanı

Telefon No: 2100

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
Etnografya Müzesi Müdürlüğü

Sayı : E-63150614-399-1088956

01.02.2021

Konu : Anket Çalışması (Seda ALTINBAŞ)

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : Ankara İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (Müzeler Şubesi Müdürlüğü (Ankara İl Kültür)'nün
29.01.2021 tarihli ve E-59291574-399-1084341 sayılı yazısı.

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Geleneksel Türk El Sanatları Anasanat Dalı Tezi Yüksek Lisans Programı 181179005 numaralı öğrencisi Seda ALTINBAŞ "Yaşayan Müze Anlayışı ve Kırşehir İli İçin Bir Model Önerisi" konulu yüksek lisans tezi için Müzeniz Müdürlüğü denetiminde faaliyet gösteren Beypazarı Yaşayan Müzede anket çalışması yapmak için talepte bulunmuş ve bu talep İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün ilgi yazıları ile ve Müzemiz Müdürlüğünce de uygun görülmüştür.

Konuyla ilgili olarak, Özel Müzenizde sorumlu ve görevlilerin adı geçen öğrenci Seda ALTINBAŞ'a anket ve tez çalışmasında gerekli yardım ve kolaylığı sağlamalarını rica ederim.

R. Emel YURTTAGÜL
Müze Müdür V.

Dağıtım:

Gereği:

Beypazarı Yaşayan Müzesine
İstiklal Mahallesi Çınar Sokak No:17
BEYPAZARI / ANKARA

Bilgi:

(181179005) Seda ALTINBAŞ

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: AFA988AF-DE92-474B-AF2B-3B8AB391D7AE

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ebl>

Adres: Hacıettepe Mahallesi Türkocağı Sokak No: 4 Opera/ANKARA

Tel: (0312) 311 30 07-310 87 95 Belgegeçer: (0312) 311 95 56

Web: www.etnografyamuzesi.gov.tr E-posta: ankaraetnografyamuze@ktb.gov.tr

Bilgi için Hakkı YILDIZ

Şef V.

Telefon No: (312) 311 30 07-

132

(Handwritten signature)

T.C.
BOYABAT BELEDİYE BAŞKANLIĞI
İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-15518276-000-3197
Konu : Anket İzni (Seda ALTINBAŞ)

23/12/2020

KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 16.11.2020 tarihli ve 67873788-730.08.03-00000279824 sayılı yazınız

Üniversitenizin, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Geleneksel Türk El Sanatları Anasanat Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı 181179005 numaralı öğrencisi Seda ALTINBAŞ'ın "Yaşayan Müze Anlayışı ve Kırşehir İli İçin Bir Model Önerisi" konulu yüksek lisans tezine kaynak teşkil etmesi için müzemizden materyal toplamak istemekteyiz.

Bu bağlamda söz konusu öğrencinin gerekli çalışmaları, görevli müze uzmanları gözetiminde yapmasına izin vermiştir.

Bilgilerinize arz/rica ederim.

Şefik ÇAKICI
Belediye Başkanı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: n1u+kG-4vnpyv-HKR5KK-0JnA13-cnXA6SXr Doğrulama Linki: <https://www.turkiye.gov.tr/tcicileri-belediye-ebus>

Boyabat Belediye Başkanlığı Boyabat / Sinop
Telefon No: (368)315 10 33 Faks No: (368)315 30 18
e-Posta: boyabat@boyabat.bel.tr İnternet Adresi: <http://www.boyabat.bel.tr>
Kep Adresi: boyabatbelediyesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Mesut YAYLA
Eğitmen
Telefon No:(368) 315 16 57

T.C.
BURSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı
Müzeler Şube Müdürlüğü

Sayı : E-71961244-806.99-46192
Konu : Seda Altınbaş'ın Anket İzni

18.03.2022

T.C.
KIRŞEHİR AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi: 13.04.2021 tarihli ve E.316603 sayılı yazımız.

İlgi yazı ile Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü Geleneksel Türk El Sanatları Anasanat Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı 181179005 numaralı öğrencisi Seda ALTINBAŞ'ın "Yaşayan Müze Anlayışı ve Kırşehir İçin Bir Model Önerisi" konulu yüksek lisans tezine kaynak teşkil üzere Daire Başkanlığımıza bağlı Müzeler Şube Müdürlüğü bünyesinde hizmet veren Aktopraklık Höyük Arkeopark Açık Hava Müzesi'nde anket çalışması yapmak üzere izin talep edilmektedir.

Anılan öğrencinin, bahse konu tez çalışmasında yer almak üzere, anket çalışması için gerekli yardım ve kolaylık sağlanmıştır.

Gereğini ve bilgilerinizi arz ederim.

Nazım Enes ALTAN
Belediye Başkanı a.
Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkan V.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu : 52657703-21f3-48bc-bc34-9a72743596c6 Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/bursa-buyuksehir-belediyesi-ehes>
Ulubatlı Hasan Bulvarı Atatürk Kongre Kült. Merkezi ve Merinos Parkı Doğu Kapısı/2. Kat OSMANGAZI / BURSA Bilgi için: Fikret ALKAN
Telefon : 0224-7163737 Faks : 0224-7163097 Arkeolog
Elektronik Ađ: www.bursa.bel.tr Telefon:
Kep Adresi: bursabuyuksehir.genelcvrak@hs03.kep.tr Ref.No:20109234

T.C.
ŞAHİNBEY BELEDİYE BAŞKANLIĞI
Gecekondu ve Sosyal Konutlar Müdürlüğü

Sayı : E-48689077-622.01-55817
Konu : Gümrük Han'da Anket ve Fotoğraf Çekim
İzni Talebi Hakkında

08/12/2020

GAZİANTEP VALİLİĞİNE
(İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü)

İlgi : 04.12.2020 tarihli ve E-73862413-311.99-927887 sayılı yazınız

İlgi yazıda Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, tezli yüksek lisans öğrencisi Seda ALTINBAŞ'ın, "Yaşayan Müze Anlayışı ve Kırşehir İli İçin Bir Model Önerisi" konulu yüksek tezine kaynak teşkil etmesi için Gümrük Hanı El Sanatları Üretim ve Satış Merkezi'nde 14.12.2020-18.12.2020 tarihleri arasında (anket çalışması yapmak ve fotoğraf çekebilmesi) materyal toplamak için gerekli izin yazısının Müdürlüğünüze gönderilmesi istenilmektedir.

Seda ALTINBAŞ'ın Gümrük Hanı El Sanatları Üretim ve Satış Merkezi'nde işyeri çalışanlarını ve müşterilerini rahatsız etmeden çalışma yapmasında sakınca yoktur.
Bilgilerinize arz ederim.

Hüseyin KILIÇ
Belediye Başkan Yardımcısı

74935
İL KÜLTÜR VE
TURİZM MÜDÜRLÜĞÜ
08.12.2020
Vali a.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu: a6nx84-KKEuXc-vc1V1a-TC379Y-nk38K1F8 Doğrulama Linki: <http://www.turkiye.gov.tr/ocisleri-belediyex-ebiz>

Kolejçepe Mah. Yeşilcamı Cad. No:8
Telefon No: (342)232 11 11 Faks No: (342)232 34 45
e-Posta: belediye@shahinbey.bel.tr İnternet Adresi: <http://www.shahinbey.bel.tr>
Kep Adresi: shahinbeybilgi@shd1.kep.tr

Bilgi için İpek AVÇU
Yazı Kayıt İşçisi
Telefon No:

22.03.2021

Özge Arıkoğlu İleri (Sadece Alt FİNİDAS)

ÖZGE ARİKOĞLU İLERİ VE TURİZM MÜDÜRLÜĞÜNE

Üzge Arıkoğlu İleri tarih ve 121/1920 sayılı yazınız ve ekli.

Üzge Arıkoğlu İleri, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Geleneksel İhtisas Alanı, Anonimlik alanında tezli Yüksek Lisans Programı (S1179005 numaralı) Özge Arıkoğlu İleri "Yaşayan Müze Anlayışı ve Kırşehir İyileştirme Modeli Önerisi" konulu yüksek lisans tezi için tez danışmanlığı görevi için Bayhan Kenan YAĞLIZ İhtisas Alanı Müzesinde anket çalışması yapmak istediği ve bu işle ilgili yazınıza için izin verilmesi istenilmektedir.

Siz bu konuda çalışmamın yapılmasında Kenan YAĞLIZ İhtisas Alanı Müzesi (Müze) aracılığıyla izin verilmekte olduğunu bilgilerinize sunarım.

Ateş Aktaşın.

Tel: 0539 586 9981

Selim AKTAŞ

Müze Sorumlusu

Selim Aktaş

Selim Aktaş

T.C.
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Kapadokya Araştırma ve Uygulama Merkezi

Sayı : E-17545424-044
Konu : Anket Çalışması (Seda ALTINBAŞ)
İzin

KIRŞEHİR AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi: 21.01.2021 tarihli ve E-67873788 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü 181179005 numaralı öğrencisi Seda ALTINBAŞ'ın yüksek lisans tezine ("Yaşayan Müze Anlayışı ve Kırşehir İli İçin Model Önerisi") kaynak teşkil etmesi için Üniversitemiz, Kapadokya Araştırma ve Uygulama Merkezi (NEVKAM) Kapadokya Yaşayan Miras Müzesi'nde anket çalışması yapmasına izin verilmiştir.

Gereğini ve bilgilerinizi arz ederim.

Prof. Dr. Adem ÖGER
Müdür

Belge Doğrulama Kodu: FJFUCPP

Belge Takip Adresi: <http://ulys.nevsehir.edu.tr/ERMS/Koceri>

Adres: 2090 EVLER MAH. ZÜBEYDE HANIM CAD. 50300 NEVŞEHİR
Telefon No: (0 384) 2281090 Faks No: (0 384) 2281091
e-Posta: nevs@nevs.edu.tr İnternet Adresi:
Kep Adresi: nevs@nevs.edu.tr

Belge için:
Telefon No: (0 384) 2281090

Adem ÖGER
Müdür

T.C.
ÜNİYE BELEDİYE BAŞKANLIĞI
Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü

Sayı : E-78581596-100-12314
Konu : Anket İzni (Seda ALTINBAŞ)

19/11/2020

KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 16.11.2020 tarihli ve 67873788-730.08.03-00000279824 sayılı yazınız

İlgi yazınızda bahse konu Sosyal Bilimler Enstitüsü Geleneksel Türk El Sanatları Anasanat Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı 181179005 numaralı öğrenci Seda ALTINBAŞ'ın 'Yaşayan Müze Anlayışı ve Kırşehir İli İçin Bir Model Önerisi' konulu Yüksek Lisans Tezi için Ünye Yaşayan Kültürel Miras Evi'nde yapılacak anket çalışmasına gerekli olur verilmiştir.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Ali Kemal MEHEL
Belediye Başkan Yardımcısı

*Bu belge elektronik imzalıdır. İmzalı suretinin aslını görmek için <https://dogrulama.belediye.gov.tr> adresine girerek (1/dEbY-1yMfqr-1rM419-F12mpC-3xIUwKPF) kodunu yazınız.

Kaledere Mahallesi Belediye Caddesi No:3 - 52300 Ünye/Ordu
Telefon No: (452)323 19 41 Faks No: (452)324 84 05
e-Posta: unye@unye.bel.tr İnternet Adresi: <https://www.unye.bel.tr>

Bilgi için: Saadet GÜLER
Belediye İçişleri
Telefon No:

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
Etnografya Müzesi Müdürlüğü

Sayı : E-63150614-399-1212095

12.03.2021

Konu : Anket İzni (Seda ALTINBAŞ)

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : Ankara İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (Müzeler Şubesi Müdürlüğü (Ankara İl Kültür))nın
11.03.2021 tarihli ve E-59291574-399-1208795 sayılı yazısı.

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Geleneksel Türk El Sanatları Anasanaat Dalı Tezi Yüksek Lisans Programı 181179005 numaralı öğrencisi Seda ALTINBAŞ "Yaşayan Müze Anlayışı ve Kırşehir İli İçin Bir Model Önerisi" konulu yüksek lisans tezi için Müzeniz Müdürlüğü denetiminde faaliyet gösteren Beypazarı Anadolu Açık Hava Müzesi Yaşayan Köy ve Ankara Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesinde anket çalışması yapma talebini konu alan ilgi yazı ekleri incelenmiş olup, adı geçenin talebi Müzeniz Müdürlüğünce uygun görülmüştür.

Konuyla ilgili olarak, Özel Müzenizde sorumlu ve görevlilerin adı geçen öğrenci Seda ALTINBAŞ'a anket çalışmasında gerekli yardım ve kolaylığı sağlamalarını arz/rica ederim.

R. Emel YURTTAGÜL
Müze Müdür V.

Dağıtım:

Gereği:

BEYPAZARI ANADOLU AÇIK HAVA MÜZESİ
YAŞAYAN KÖYE
Macun Köyü Macun Mahallesi Macun Sokak No:
104 BEYPAZARI / ANKARA
Ankara Somut Olmayan Kültürel Miras Müzesine
Gazi Üniversitesi Rektörlüğü Sakarya Mahallesi.
Talatpaşa Bulvarı Öz Sokak Hamamönü
ALTINDAĞ / ANKARA

Bilgi:

Ankara İl Kültür ve Turizm Müdürlüğüne
KIRŞEHİR AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ
REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)
Bağbaşı Kampüsü-Bağbaşı Mah. Sahir Kurutluoğlu
Cad. No: 100 Merkez/ KIRŞEHİR

Doğrulama Kodu: 8FFB43E-8226-41D1-9EA7-0C64D8A63441

Adres: Hacıtepe Mahallesi Türkocağı Sokak No: 4 Opera/ANKARA

Tel: (0312) 311 30 07-310 87 95 Belgegeçer: (0312) 311 95 56

Web: www.etnografyamuzesi.gov.tr E-posta: ankaracineografyamuzesi@sb.gov.tr

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr>

Bilgi için: Hakkı YILDIZ

Sef V.

Telefon No (312) 311 30 07.

Türkçe

T.C.
BILECİK BELEDİYE BAŞKANLIĞI
Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü

Sayı : Z-22640909-000-3661
Konu : Anket İzni (Seda Altınbaş)

20.04.2022

KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 01.04.2022 tarihli ve E-67873788-044-00000411837 sayılı yazınız

İlgi yazınıza istinaden Üniversiteniz, Sosyal Bilimler Enstitüsü; Geleneksel Türk El Sanatları Anasanat Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı 181179005 numaralı öğrenciniz Seda ALTINBAŞ'ın Yaşayan Müze Anlayışı ve Kırşehir İçin Bir Model Önerisi konulu yüksek lisans tezine kaynak teşkil etmesi için Bilecik Yaşayan Şehir Müzesi'nde anket çalışması için gerekli izinler verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Melek MIZRAK SUBAŞI
Belediye Başkan V.

İstiklal Mah. Ertağrulgazi Cad. No:7 Merkez / Bilecik
Telefon No: 228214900 Dahili: 9066 - 9065 Faks No: (238)212 18 02
e-Posta: basin@bilecik.bel.tr İnternet Adresi: <https://www.bilecik.bel.tr/>
Kep Adresi: bilecikbelediyesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Buğlem SARAL
Büro Personeli
Telefon No:

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı, Soyadı : Seda ALTINBAŞ

Eğitim Durumu

Lisans: Anadolu Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme

Ön lisans: Anadolu Üniversitesi, Açık Öğretim Fakültesi, Adalet programı

Yayınlar:

Altınbaş, S. ve Etikan, S. (2021). Kültürel Mirasın Korunmasında ‘Yaşayan Köy’ Anlayışı ve Bazı Yaşayan Köy Açık Hava Kültürel Miras Müzeleri, *Folklor Akademi Dergisi*. Cilt:4, Sayı:1, 23 – 39.